

**Adami Tanneri E Societate Iesv, S. Theologiæ D. Et In
Academia Ingolstad. Professoris, Theologiæ Scholasticæ
Tomus ...**

Cum triplici Indice

De Fide, Spe, Charitate, Ivstitia, Religione, caeterisq[ue] virtutibus [et]
vitijs: ac varijs hominum statibus. Secvndæ Secvndæ S. Thomæ
Aqvinatis Respondens

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1627

IV. Quænam sit vera Ecclesia; an item & quâ ratione ex notis Ecclesiæ
probetur, solam Catholicam & Romanam esse veram Christi Ecclesiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72877](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72877)

DVBIUM VI.

*Quanam sit vera Ecclesia; seu an,
& qua ratione ex notis Ecclesia
contra Sectarios demonstratur,
solum Catholicam & Romanam
Ecclesiam esse veram Christi
Ecclesiam.*

Ad S. Thomæ 2. 2. q. 1. a. 9. & 10.

108 **T**Ractavi hoc argumentum fuscè, & luculenter, tum in secunda parte Anatomie Confessionis Augustanæ, tum in Dioptra fidei vernacula lingua conscriptâ; in quibus libris, compluribus firmis ac perspicuis demonstrationibus ex instituto demonstravi, Ecclesiam Confessionistarum non esse veram Ecclesiam; addita etiam singulis demonstrationibus accurata solutione argumentorum contrariorum: ex quibus hoc loco præcipua seligere placet, atque vniuersim, tam ad conuincendos de falsitate singulos huius temporis sectariorum cœtus; quam ad probandam directe veritatem Ecclesie Catholicæ ac Romanæ accommodare, discurrendo ordine per singulas notas veræ Ecclesie dubio præced. expofitas.

E quibus etiam singulis plures aut pauciores, ad institutum illud comprobandum, demonstrationes efformabimus: supponendo, quod etiam dubio præcedenti notauius, ex eiusmodi Ecclesie notis & proprietatibus argumentari licere non solum negatiuè, vt ea scilicet non sit vera Christi Ecclesia, cui vel nulla, vel non omnis eiusmodi nota conuenit; sed etiam affirmatiuè, vt illa sola sit vera Christi Ecclesia, cui vel omnes simul notæ veræ Ecclesie conueniât; vel si cui ex omnibus Christi Ecclesijs soli, vna quælibet ex prædictis notis conueniat; quandoquidem omnes & singulæ necessario veræ Christi Ecclesie conueniunt: neque fieri potest, vt nulla vera Christi Ecclesia in terris existat, vt dictum eodem dub. præced.

109 **P**rima igitur demonstratio sumitur à prima: nota Ecclesie, quæ est vnitas eiusdem, in hunc modum. Proprium est veræ Ecclesie, esse vnâ consentientem in fide, seu rebus per fidem credendis; idque non solum actu sed etiam habituali dispositione, ita vt in se, ac suo corpore eiusmodi fidei vnitatem ex se ac natura sua firmiter ac constantur retineat: è contrario proprium est quorumlibet hæreticorû cœtum, ab vno aliquo hæresiarcha procedentium, nullum habere constantè in fide consensum; sed à prima sui origine, mox in varias sectas diuidi & disseari; ita vt iuxta fidei suæ principia, & ex vi illorum, nec possint quidem constantè firmam aliquam in fide consensionem tueri. Iam vero inter omnes cœtus, qui hoc tempore Christi fidem profitentur, vnitas illa fidei solum reperitur in Ecclesia Catholica; non autem in

vlo alio Sectariorum cœtu, puta Lutheranorû, Sacramentariorû, Anabaptistarum. &c. Ergo sola Catholica Ecclesia est vera Christi Ecclesia; non autem vlla alia ab ea diuersa, quocunq; nomine appelletur.

110 **P**rima propositio seu maior huius syllogismi, quoad primam partem, patet ex dictis dub. præcedenti, vbi probauimus, eam vnitatem fidei tam secundum actum, quam secundum habitum, quatenus scilicet nititur vnitate capitis visibilis, cuius auctoritati, velut infallibili regulæ, omnes se in credendo subiiciunt, esse proprietatem inseparabilem veræ Ecclesie; hoc ipso scilicet etiam quod ea infallibili ductu Spiritus Sancti regitur, qui est spiritus pacis & consensionis; non autem discordiæ & dissensionis; nec sibi vilo modo contrarius, sed vndequaque semper consentiens.

111 **Q**uoad alteram vero partem, nempe proprium cuiusque sectæ hæreticorum esse, nullum habere, nec habere posse in credendo firmum consensum, patet primo ex tota antiquitatis historia; cuius præter historiarum scriptores, testes sunt antiqui Patres. Tertullianus de præscriptionibus aduersus hæreticos cap. 42. ait: *Mentior, si non etiam à Regulis (sive autoribus) suis variant inter se; dum vnusquisq; proinde suo arbitrio modulatur, quæ accepit, quemadmodum de suo arbitrio ea composuit ille, qui tradidit. Agnoscat naturam suam, & originis suam morem profectus rei. Idem licuit Valentiniانو, quod Valentino. Idem Marcionis, quod Marcioni, de arbitrio suo fidem innouare. Denique penitus inspectæ hæreses omnes, in multis cum autoribus suis dissentientes deprehendantur.*

Irenæus libro 1. cap. 18. de hæreticorum progenie loquens ait: *Etiam qui recentiores eorum agnoscuntur, affectant per singulos dies nouam aliquid inuenire, & fructificare, quod nunquam quisquam excogitauit.*

Hieronymus in caput 16. Ezechielis: *semper errantium fluctuant pedes; nec sunt solida vestigia, quæ contra veritatem sunt; sed huc illucque discurrunt, & circumferuntur omni vento doctrine, dum de falsitate transeunt ad aliam falsitatem. Et cum in primis frustra se sudasse cognouerint, ad secunda, tertiâque transeunt.*

112 **R**atio eiusdem partis est; tum quia hæretici, nullum habent visibile caput in terris, cuius iudicio fidei controuersias submittant suamque fidem modorentur. Quo fit, vt dum singuli proprios ac priuatos sensus sequuntur, necessario pro humani ingenij inconstantia & mobilitate, in varias sententias abeant; imo vero vt ijdem etiam alio & alio tempore aliud ac opppositum sentiant. Tum quia iisdem modis ac principijs, quibus primus sectæ alicuius auctor, fidem pristina nouauit, licet etiam cuiq; asseculari eandem denovo nouo additamento innouare. Sicut enim primus sectæ auctor, per contemptum Ecclesiasticæ auctoritatis, & propriam, quam suo arbitrio confinxit scripturæ interpretationem, fidem primus nouauit, ita pronum & facile est iisdem medijs ac principijs, fidem ita nouatam denovo innouare. Quam rationem optime expressit Tertullianus loc. cit.

Quodsi

Quod si ad tempus aliquod, in cœtu aliquo hæretico fidei vnitas reperitur, id per accidens est; siue quia ob breuitatem temporis nec dum satis otij datum est affectis, ad fidem denuo nouandam; siue quia externa vis & merus legum, ac Magistratus politici obstat, ne quod suo arbitratu singuli sentiunt, aut nouiter confinxerunt, libere in apertum proferant. Id quod hodie etiam in Germania passim accidit: cum tamen interim ex interna dispositione, fideique principijs, nullum sit obstaculum, quo minus vnaquæque hæresis mox in varias sectas diuidatur.

113 Secunda propositio quoad priorem partem, nempe in Catholica Ecclesia esse eiusmodi fidei vnitatem & consensum, patet tum ipsius facti euidentia. Omnes enim Catholici eandem fidem habent, idem credunt, & in rebus ad fidem spectantibus, idem sentiunt. Quæ vero apud eos est varietas, aut solum pertinet ad diuersas ceremonias & ritus, quam diuersitatem ipsamet confessio Augustana a. 7. de Ecclesia profertur vnitati Ecclesiæ nihil officere; aut solum concernit controuersias scholasticas, seu quæstiones subtiliores, quæ ad fidem non pertinent; in quibus proinde cuique sentire licet, quod libet, vt pluribus disserui part. 2. Anat. Confess. August. demonstrat. 2. §. 7.

114 Deinde idem probat ratio. Nam hoc ipso, quod Catholici, præter scripturam sacram, habent etiam viuam ac visibilem iudicem, qui publica & infallibili auctoritate scripturam explicet, & sicuti op^o est, controuersias ad fidem spectantes definiat, cui omnes se suaque iudicia ac sententias submittant, impossibile est, vt vlla sit in Ecclesia Catholica credendi, adeoque fidei ipsius diuersitas. Quod si quis a fide & iudicio communi Ecclesiæ Catholice pertinaciter deuiat, is iam hoc ipso non est amplius in Ecclesia; sed ab omnibus velut hæreticus, imo velut Ethnicus & publicanus iuxta Christi mandatum damnatur.

Vt proinde merito Cyprianus lib. de vnitate Eccles. cap. 5. scripserit: *Ecclesia Domini luce perfusa, per orbem totum radios suos porrigit; vnum tamen lumen est, quod vbiq; diffunditur; nec vnitas corporis separatur. Ramos suos in vniuersam terram copia vberitate extendit; profluentes largiter riuos latius expandit; vnum tamen caput & origo vna, & vna mater, fecunditatis successibus copiosa. Illius sætu nascimur; illius lacte nutrimur; spiritu eius animamur. Adulteri non potest sponsa Christi; incorrupta est, & pudica; vnam domum nouit; vnius cubiculi sanctitatem casto pudore custodit. &c. Et cum hæreses & schismata postmodum nata sint, dum conuenticula sibi diuersa constituunt, veritatis caput atque originem reliquerunt. Ita Cyprianus.*

115 Posterior pars eiusdem propositionis minoris; videlicet apud Sectarios huius temporis nullam esse, nec esse posse fidei vnitatem, probatur primo, ipsa euidentia facti. Quis enim nescit, in quot sectas, mox à suo ortu Lutheranæ fides, per ipsos Lutheri discipulos diuisa fuerit; puta Antinomorum, Flaccianorum, Synergistarum, Adiaphoristarum, Osiandrinorum, Vbiquistarum, Concordistarum, Rigidorum & mollium Luthe-

ranorum &c. De Sacramentarijs ipsimet Lutherani Ministri in confessione Mansfeldensi scribunt, sibi Sacramentarium doctrinam merito suspectam esse, tum propter nouitatem, tum propter dissensum; alios enim esse Carolofadanos; alios Zuinglianos; alios Oecolampadianos; alios Schuenckfeldianos; alios Caluinistas &c. Et in Anglia inter Protestantes & Puritanos; in Belgio inter Arminianos & Gomaristas dissidium omnibus notum est. Huc spectant libri eorundem & colloquia; in quibus & Lutherani se inuicem, & Sacramentarij rursus se ipsos mutuo circa varia fidei dogmata publice impugnant, & tanquam hæreticos insectantur & damnant. E quibus ex parte quidem Lutheranæ sectæ, vnum instar omnium nomino Colloquium Altenburgense, inter ipsos Lutheranos habitum, & publicis typis editum. Ex parte Caluinistarum in Belgio extat eorundem Synodus recensibidem celebrata; præter libros Vorstij, Sibrandi &c.

116 Deinde idem probat propria Sectariorum confessio. Id enim de suis Lutheranis aperte confitetur Nicolaus Gallus, Minister olim Ratisponensis, in thesibus & hypothesibus folio vltimo. *Sunt inter nos, inquit, non de leuibus rebus dissensores; sed de lege & Euangelio; de iustificatione & bonis operibus; de sacramentis & usu ceremoniarum. Quæ quidem coire, simulq; stare haud possunt. Ut sunt: Lex in templis docenda est; & Non est iustitia nostra aut ipsa est Dei essentia; aut ipsius Dei in nobis opus; aut imputatio obedientiæ eius extra nos. Sanguis Christi neminem iustificat; & aduersus hæc, Pauli sententia: Per ipsius sanguinem iustificati sumus. Nemo sine operibus salutem adeptus est: Hæc contraria; bona opera non sunt necessaria ad salutem. Denique Christum corporaliter in Cæna adesse, & promiscuo à bonis malisq; sumitur; Et, Christus spiritualiter tantum à bonis percipitur.*

117 Et Nicolaus Selneckerus ad Psal. 131. *De publica discordia in Ecclesia, non est quod interroges. Loquor autem non de ea discordia, quæ nobis necessario de fidei doctrina cum Papistis, atque alijs hæreticis intercedit; sed de ea, quæ inter nos ipsos est, qui puram nos Euangelij doctrinam habere gloriamur. Nota etenim sunt certamina atque rixæ de rebus adiaphorjs, de bonis operibus, de iustitia coram Deo, de libero arbitrio, de presentia & participatione Corporis & Sanguinis Christi in Cæna, de humanitate Christi, de eius ascensione, de sessione ad dextram Dei, de Vbiquitate, deque rebus alijs. Ibi rixandi atq; contendendi neque finis est, neq; vllus modus. Quilibet in hoc laborat, vt iustam causam habere videatur, & alius alium opprimere nititur: & quicumque nouum aliquod proferre potest, vnde nomen venietur, id libere facit. Similia habent Tilmannus Hestusius epist. de exorcismo, Dauid Chytraeus in themate deprauatæ Augustanæ Confessionis, Christophorus Irenæus in examine libri concordia germanice conscripto. Omitto alios.*

118 Illud vero omnium miserabilissimum est, quod nec primi duo sectæ Lutheranæ Coryphæi & antesignani, puta Lutherus, & Philippus Melancthon inter se; imo nec singuli secum ipsis; & quod plus est, neq; ipsa cõmunis eorundem fidei ac cõfessionis formula, puta ipsa confessio Augustana secum ipsa consentiunt. De quibus rebus iam

integri libri ab alijs conscripti existant. Certe Lutherus ipse fatetur in Resp. ad lib. Regis Angliæ, tomo 2. germanico Ienensi fol. 146. se etiam post defectionem in non paucis articulis suam doctrinam mutasse, speciatim vero, inquit, de Papatu, de Concilijs, de Pastoribus, de Indulgentijs, de Purgatorio, de Missa, de Academijs, de Votu Religiosorum, de Episcopis, de humanis traditionibus & legibus, de cultu sanctorum.

Sed & liberum arbitrium, in quo Lutherus ibidem quicquam se mutasse negat; quodque idem in assertionem articuli 26. dixerat esse, *figmentum in rebus, seu titulum sine re, quia nulli, inquit, est in manu sua quidpiam cogitare boni aut mali, sed omnia, ut Wicleffi articulus Constantiæ damnatus, recte docet, de necessitate absoluta eueniunt*; idem Lutherus postea in visitatione Saxonica, articulo de lib. arbit. mutatâ sententiâ aperte professus est. *Homo, inquit, habet ex propria virtute liberum arbitrium, ad faciendum vel omitendum opera externa per legem & penas adactis*; Si ergo operatur homo ex propria virtute vllam iustitiam, vti que habet electionem & libertatem, & fugiendi malû, & faciendi bonum. Circa necessitatem communionis sub vtraque specie Lutherum pugnantiam scripsisse, nec ipsi Ministri Lutherani negauerint. Et constat ex ijs, quæ scripsit tom. 7. Wittenbergenſi german. fol. 360. & in formula Missæ tom. 3. Ienensi germ. fol. 274. vt pluribus disserui libro german. de Missa & communionem c. 10. Omitto quam plurimas alias Lutheri antilogias.

Vnicum speciale dogma, velut exempli causa, commemorare libet, in quo suam Lutheranorum inconstantiam magnopere admireris. Hoc est Idolum illud *vbiunitatis* & Omnipresentiæ humanitatis Christi; quod cum Lutherani passim hodie pro præcipuo quodâ suæ doctrinæ capite habeant, dudum tamen antiquiores Lutherani, velut admirabile portentum nõ semel damnarunt. Ita enim inter cætera habet iudicium Academiæ Wittenbergenſis de libris Ioannis Brentij, communi Lutheranorû nomine scriptum Año 1566. eodemq; anno ab Electore Saxonie Augusto, ad Albertum vtriusq; Bavarie Ducem transmissum, mihiq; à D. Georgio Lautherio Præposito olim B. Virginis Monachij Anno 1602. comunicatum: *Cogimur interim fateri, inquit, in precedenti disputatione, de coniunctione duarum naturarum in Christo, & de presentia humana natura Christi in omnibus rebus & creaturis, tum in celo, tum in terra, qua quidè prior ille articulus de ascensione eius in celos & sessione ad dextram Patris nititur, & ex ea ab illis deducitur, multa nobis incognita, noua, & peregrina, ac periculosa dicta à D. Brentio, & D. Iacobo Andrea usurpari, & vehementissime propugnari; qua plane in huius ditionis Ecclesijs aut scholis introducere, aut disputando examinare, magnopere cauemus: cum eiusmodi locutiones ac declarationes, neq; in biblijs scriptis & testimonijs Prophetarum & Apostolorum, neq; in præcipuorum & antiquissimorû Ecclesiæ Doctorû scriptis & commentationibus inuenimus; neq; in huius terræ Ecclesijs, & scholis à nostris maioribus & Præceptoribus, qui ante nos ministrarunt & docuerunt, unquam audierimus aut didicerimus. Ad dunt plura, quibus ostendant, Lutherum male ab*

eis intelligi, verumq; scripturæ & Sanctorum Patrum sensum eos non assequi. Itaq; suadent etiam Brentio, huius vbiunitatis præcipuo patrono, vt ab hac controuersia desistat, ne cætera eius scripta hoc veluti probro dehonestentur.

Sed & anno 1571. Lutherana Synodus Dresdensis, cui etiâ Professores & Doctores Lipsienses & Wittenbergenſes interfuerunt, eandem vbiunitatem corporis seu humanitatis Christi, velut horribilem profanationem omnium articulorum Symboli, & reuocationem omnium hæreson, toti orbi Christiano inde vsq; ab initio incognitam, prorsus damnauit.

Et tamen eadem hæc vbiunitas, paulo post, nimirum Anno 1580. in eadem ciuitate Dresdensi, velut præcipuus quidâ fidei articulus, in librû Concordiæ, veluti in communem Lutheranorum fidei formulam receptus & relatus est: in qua etiam idem Iacobus Andrea, præcipuus libri Concordiæ, confarinator, illud ipsum Lutheri pronuntiatum, *naturam & cor hominis esse peccatum originis, à se antea approbatum in epistola ad Illyricum typis edita, tanquam Manichæum & ledudoriû damnat, vt Christophorus Irenæus Lutheranus minister in libro germanico de vertiginoso spiritu libri Concordiæ pluribus demonstrat & deplorat. Et quis nõ videat vertiginosum hunc spiritû, quo omnes Sectariorû huius temporis cœtus perpetuo agitantur, non esse spiritum diuinû verè Ecclesiæ propriû, sed spiritû diaboli: Non enim est dissensionis Deus; sed pacis; iuxta Apostolû 1. Cor. 14. v. 33. Plura part. 2. Anatomie confess. Augustanæ demonstrat. 10 §. 11. & in Dioptra fidei lib. 2. q. 4. cap. 24. & 25.*

Secunda demonstratio sumitur à secunda proprietate & nota Ecclesiæ, nempe à sanctitate, in hunc modû. Proprium est verè Ecclesiæ Christianæ ita esse sanctam, vt & membra eius quædam præcipua; & leges eiusdè ac instituta sancta sint, atq; ad sanctitatè in suis vultoribus progignendam accommodata: hæc vero sanctitas propria est Ecclesiæ Catholice; nec vlli Sectariorum huius temporis cœtui communis: Ergo sola Ecclesia Catholica est vera Ecclesia. Maior propositio constat ex dictis dubio præcedenti.

Minor propositio quoad priorem partem, eam scilicet sanctitatè conuenire Ecclesiæ Catholice, pter dicta superius q. 2. dub. 4. probatur, primo ex omnibus fastis ac Martyrologijs. ipsiq; Calendarijs vulgatis; quibus quotquot Sancti Christianû nomen professi, ac post Christum defuncti inserti habentur, omnes Catholici fuerunt, vt pote magna ex parte Romani Pontifices; Episcopi; Sacerdotes, Eremitæ; Monachi; Moniales, Virgines; quibus vel ex ipso nomine nihil cum Sectariorum fide potuit esse commune.

Secundo probatur ex ipsa aduersariorum confessione, qui vel inuiti hoc Ecclesiæ nostræ testimonium sæpius perhibuerunt. Nam 1. Lutherus in epist. de Anabapt. tom. 2. germanico Wittenbergenſi fol. 230. ait, sub Papatu esse multos pios, magnosque Sanctos.

II. Idem Lutherus libro de abroganda Missa. priuata tom. 2. latino Wittenbergenſi de antiquis Patribus, quos suæ doctrinæ aduersarios fuisse i-

bidem agnoscat: *Non queritur, inquit, ut sancti vixerint, aut dixerint, sed ut vivendum scriptura dicit.*

III. Idem Lutherus commentario 2. Epist. ad Gal. cap. 5. ait: *Admiratur mundus sanctitatem Benedicti, Gregorij, Bernardi, Francisci, & similium; quia audit eos magnifica in speciem & insolita quadam opera fecisse. Certe fuerunt etiam sancti Hilarius, Cyrillus, Athanasius, Ambrosius, Augustinus & alij: quos tamen Missarum celebratores, adeoque Catholicos fuisse, necipse Lutherus negaverit.*

IV. Idem Lutherus in assertionem suorum articulorum initio: *Non tamen, inquit, per hac sanctis Patribus volo detractam auctoritatem, & ingratitude pro sanctis eorum laboribus repensam. &c. Sint sancti viri, & Ecclesiarum Patres.* Ita Lutherus.

125 Qui etiam in proemio assertionis articulorum, & lib. de captivitate Babylonica de baptismo, & in sermonibus coniuialibus, capite de scholasticis Theologis, speciatim etiam Hieronymum, quarumvis alioqui eidem infensus. *sanctum, & Divum* appellat; ut & in libro de captivitate Babylonica de Eucharistia, nostrum etiam Thomam Aquinatem *sanctum* appellat. Cum autem, ut in Anatomia Confes. August. part. 1. demonstrat. ostendi, Lutherus sæpius protestetur contra Sanctos Patres, tanquam suæ doctrinæ aduersarios, & ex parte Catholicorum doctores, necesse est fateri, eosdem Patres non Lutheranos, sed Catholicos fuisse, seu ut ipsi loquuntur *Papistas*; cum præsertim plerique eorum Monachi, omnes autem fuerint Sacerdotes, & Romano Pontifici addicti ut dictum.

Præterea vero V. Philippus Melancthon in Apologia Confes. tit. de votis monasticis, Bernardum, Franciscum, aliosque Monachos Sanctos vocat, cum ait: *Ideo sancti viri eis (adiaphoris) sine impietate possunt, sicut usi sunt Bernardus, Franciscus, & alij sancti viri:* Et ibidem superius a. 5. respons. ad argumenta: *Antonius, inquit, Bernardus, Dominicus, Franciscus, & alij sancti Patres elegerunt certum vite genus.*

126 VI. Magdeburgenses c. 7. Centuria 7. nempe circa tempora S. Gregorij Papæ, quando vel maxime effloruisse volunt Papatum, ita de moribus Catholicorum eius temporis testantur: *Esi hoc seculo veri Dei cultus, & virtutum officia traditionibus & superstitionibus humanis obscurata erant, tamen studium servandi Deo, & pie iusteque vivendi, misera plebs non defuit. Quærit enim fuit amor pietatis, quantum ardor hominum erga Religionem, inde potest estimari, quod nullus modus fuit cumulandi opes Ecclesiasticas. Precationibus vero adeo fuerunt intenti, ut fere totum diem illis tribueret: nec Christianus habebatur, qui ignorabat aut non aliquoties recitabat vstas formulas precationum, præsertim orationem Dominicam, & Symbolum. Quarta fuerit reverentia erga ministrum & ministros, quantum concursus ad conciones publicas, dictum est. Magistratibus honorem ac reverentiam exhibuerunt debitam; amicitia, concordia, & societatis erant studiosissimi, adeo ut offensas & iniurias citra negotium remitterent. In honesta quoque vocatio & labore versari singulis studio fuit. In egenos & peregrinos maximo fuerunt humani & liberales. In iudicijs quoque & contrariis maxime fuerunt veritatis amantes &c.*

127 Et quid multis opus? ipsa ocularis evidentia & experientia attestatur, nullo unquam tempore Ecclesiæ Catholicæ deesse multos, & magnos Sanctos. In quos verissime competat illud, quod Augustinus de sui temporis Sanctis velut admirandus scripsit, libro de utilitate credendi cap. 17. his verbis: *Quod continentia usque ad tenuissimum victum panis & aquæ, & non quotidiana solum, sed etiam per contextos plures dies perpetuata ieiunia; castitas usque ad coniugij prolisque contemptum; quod patientia usque ad cruces flammæque neglectas, quod liberalitas usque ad patrimonia distributa pauperibus; quod denique totius huius mundi aspernatio, usque ad desiderium mortis intenditur. Pauci hoc faciunt: pauciores bene prudenterque faciunt: sed populi probant, populi audiunt; populi favent, diligunt postremo populi. Populi suam imbecillitatem, quod ista non possunt, nec sine provelu mentis in DEUM, nec sine quibusdam scintillis virtutis accusant. Ita Augustinus; qui de hoc argumento plural. 1. de moribus Ecclesiæ c. 30. & 31.*

128 Vbi etiam inter alia Ecclesiam Catholicam alloquens ait: *Merito apud te divina præcepta late diffusaque servantur &c. merito tibi tam multi hospites, multi officiosi, multi misericordes, multi docti, multi casti, multi sancti, multi usque adeo Dei amore flagrant, ut eos in summa continentia atque huius mundi incredibili contemptu, etiam solitudo delectet. Et cum ibidem in specie Anachoretarum seu Eremitarum & Cœnobarum seu Monachorum itemque Monialium summam vitæ sanctitatem percensuisset, tandem concludit: Hos mores, hanc vitam, hunc ordinem, hoc institutum, si laudare velim neque digne valeo esse. & mox: Hæc Manichæi reprehendite si potestis. Nolite cæcis hominibus discernere in validis, ostentare nostra Zizania.*

129 Et rursus ibidem cap. 32. de cæteris Ecclesiæ Præsulibus ac Ministris loquens: *Quam multos, inquit, Episcopos optimos viros, sanctissimosque cognovi; quam multos Presbyteros, quam multos Diaconos, & huiusmodi ministros divinatorum Sacramento-rum; quorum virtus eo mihi mirabilior, & maiore prædicatione dignior videtur, quo difficilior est, eam in multiplici hominum genere, & in ista vita turbulentiore servare.*

130 Denique cap. 33. concludens ita loquitur: *Istis, Manichæi, si potestis obstitite; intuemini: istos sine mendacio, si auderis, & cum contumelia nominare, istorum ieiunij vestra ieiunia, castitati castitatem, vestitum vestitum, epulas epulas, modestiam modestiam, charitatem denique charitatem, & quod res maxime postulat præceptis præcepta conferre &c. Nunc vos illud admonco, ut aliquando Ecclesiæ Catholicæ maledicere desinat, vituperando mores hominum, quos ipsa condemnat, & quos quotidie tanquam malos filios corrigere studet.*

131 Ex quibus omnibus intelligit lector, tam illustrem iam olim fuisse atque etiamnum esse multorum in Ecclesia Catholica sanctitatem, ut eam nec ipsi quidem aduersarij facile negare possint; utcunque interim etiam in Ecclesia Catholica multi in omni vitæ genere sint improbi: quod Ecclesiæ sanctitati nihil officit; quandoquidem hoc ipsum prædixit Christus, futurum scilicet, ut in vera Ecclesia zizania tritico, bonisque piscibus

mali, vsque ad sæculi consummationem sint permixti. Ita nihil veritati Ecclesiæ Catholicæ obstat, multos habere malos inter bonos, sed nullos plane bonos sanctosque habere, non potest nisi falsæ Ecclesiæ conuenire.

132 Eadem minor, quoad secundam partem, nempe in Ecclesia Sectariorum nullam eiusmodi reperiri sanctitatē, siue quoad personas, siue quoad doctrinam & instituta, probatur primo propria ipsorum sectariorum confessione. Primo enim Lutherus in postilla domestica, Dominica prima Aduentus, de sua doctrina, suisque discipulis, ita loquitur: *Mundus ex hac doctrina in dies deterior euadit: quod pessimi demonis opus & negotium est. Enim uero videmus, quod hoc tempore homines sint magis auari, immisericordes, impudici, procaces, adeoque deteriores, quàm antea in Papatu fuerunt.* Et in sermonibus conuiuialibus germanicis: *Mirabilis, inquit, & plena offendiculo res est, quod ab eo tempore, quo prima Euangelij doctrina in lucem reuocata, mundus de die in diem deterior euasit, Christiana libertate quilibet ad libitum abutitur, non secus ac si cuiuslibet quilibet facere concessum sit, &c.* Et ibidem ait, post reuelatum Euangelium, virtutem esse occisam, iustitiam oppressam, temperantiam ligatā, veritatē à canibus dilaceratā, fidē clausam, nequitiam quotidianā, deuotionē pulsam, hæresin relictam.

134 Nec minus tragice Schmidelinus concione 4. ad caput 21. Lucae inter cætera ait: *Christiana disciplina apud nos, nouus Papatus, nouusq; Monachismus existimatur. Sic enim inquit: Didicimus modo per solā fidem in Christum saluari, qui sua morte pro peccatis omnibus satisfecit: nos uero satisfacere non possumus nostris ieiunijs, elemosynis, precationibus, ac alijs operibus. Quamobrem sine & permittite, ut huiusmodi opera missa faciamus, cum per Christum alioquin saluari possimus, & solum gratia Dei Christi, meritis nitamur. Atq; ut totus mundus agnoscat, eos non esse Papistas, nec bonis operibus quicquam fidere, illorum etiam operum nullum penitus exercent. Ieiunij loco, commensationibus & perpotationibus nocte dieq; vacant. Vbi pauperibus benigne facere oportebat, eos deglubunt & excoriant. Precationes vertunt in iuramenta, blasphemias, & diuini nominis execrationes; idq; tam perducit, ut Christus ne ab ipsis quidem Turcis hodie tantopere blasphemetur.*

135 Denique Erasmus in epistola Anni 1529. ad Valerium Neocomum, ita scribit: *Circumspice populum istum Euangelicum, & observa, num minus illic indulgeatur luxui, libidini & pecunie, quam faciunt illi quos detestamini. Profer mihi, quem istud Euangelium ex commessatore sobrium, ex feroci mansuetum, ex rapaci liberalem, ex maledico benedicum; ex impudico rediderit verecundum. Ego tibi multos ostendam, qui facti sunt se ipsis deteriores.*

136 Similia habent Lutherus in præfatione postillæ Ecclesiasticæ, & ibidem Dominica 26. post Trinitatem, & in commentario 2. prolixiori in Epistolam ad Galatas cap. 1. & cap. 5. Melanchthon ad ca. 6. Matthæi, Ioannes Wigandus lib. de bonis & malis Germaniæ, Andreas Musculus Dominica 1. Aduentus, Ioannes Brentius ad cap. 3. Matthæi, Gaspar Hedio epistola ad Melanchthonem, Ioannes Spangenbergius in narratione beneficiorum Dei, Bucerus lib. 1. de Regno Christi cap. 4. Menno lib. 1. de Christiana fide mulieris,

Etasmus epistola ad fratres Germaniæ Inferioris tom. 9. fol. 1308.

137 Secundo probatur eadem pars minoris, ex generali confessione & professione Sectariorum. Cumenim ipsi met profiteantur hæc dogmata. 1. Præcepta diuina à se seruari non posse. 2. Se ipsos in omnibus operibus suis peccare mortaliter. 3. Ac proinde nullum vere bonum opus facere. 4. Observationem Consiliorum Euangelicorum, de voluntaria paupertate, continentia, & obedientia perpetua, nullius esse momenti; sed potius cultus esse superstitiosos. 5. Corpus non esse, certis ieiunijs, alijsque pœnitentiæ modis castigandum, & in seruitutem redigendum. 6. denique quemlibet Lutheranum, iuxta ipsius Lutheri institutionem & doctrinam, in comment. cap. 1. epist. ad Galat. in periculo & pugna mortis, vere ac serio profiteri posse & debere, *nihil se habere præter peccata & ea vera & grauissima, non ficta & inania, videlicet summam infidelitatem, dubitationem, desperationem, contemptum Dei, odium, ignorantiam, blasphemiam Dei, &c.* Quo modo fieri potest, vt vllus Lutheranorum, vel etiam aliorum sectariorum sit sanctus?

138 Iam vero quod speciatim ad leges & instituta sectariorum attinet, ea ad pietatem gignendam, & fouendam accommodata minime esse, sed potius ad omnem vitæ licentiam pronocare, partim ex dictis colligitur, partim ex his eorum pronuntiatibus luce clarius demonstratur. Nimirum primo hominem sola fide iustificari & saluari. 2. operabona non esse ad salutem necessaria. 3. diuinarum præceptorum obseruationem esse impossibile. 4. Ieiunia Ecclesiastica non esse obseruanda. 5. Peccata commissa nec in confessione, homini necessario aperienda, nec vlla satisfactione bonorum operum expianda. 6. Nec virginitatem matrimonio; nec paupertatem voluntariam diuitijs anteponendam: Continentiam uero à mulieribus, aut impudicis actibus (nisi Deus miraculum faciat) nec possibilem quidem homini ætatis & roboris integri, &c. 7. Hominem nullum habere liberum arbitrium faciendi bonum, & omittendi malum, vel contra; vt præter Caluinistas, docent etiam Lutherani in articulis Schmalcaldicis libro Concordiæ inferis part. 3. art. 1. de pecc. Quis autem non videt, talibus pronuntiatibus homines apertissime à studio bonorum operum & fuga vitiorum auocari? quis eligat aut satagat recte agere, aut malum fugere; cum vt isti clamant, neutrum sit in hominis potestate? quis peccata multum horrescat, quæ nec confessione, nec satisfactione, nec vllis pœnis expianda vel luenda, modo credas, &c.

140 Huc spectant etiam peculiaria quædam Lutheri, velut magni huius temporis Sectariorum Patriarchæ pronuntiatia: qualia sunt. I. *Summa ars & sapientia Christianorum est, nescire legem, ignorare opera, & totam iustitiam actiuam.* Ita Lutherus in argumento epistolæ ad Gal. comment. 2. tom. 5. latino Wittenberg. II. *Nisi ignoraueris legem & iram Dei, sed meram gratiam & misericordiam, non potes saluus fieri.* Idem ibidem. III. *Hæc iustitia (noui Euangelij) est, prorsus nihil facere, nihil au-*

dire, nihil scire de lege aut operibus. Idem ibidem. IV. Nisi Christiana iustitia discrete discernatur, à iustitia actiua legis, non poterimus seruare veram Theologiam. (ex illa enim, & in illa sola doctrina sit & consistit Ecclesia:) sed finis statim iurista, Ceremoniarj, legis, Papiſta. Idem ibidem V. Papiſta docent: Fides in CHRISTVM iustificat quidem, sed simul seruari oportet etiam præcepta DEI, quia scriptum est: si vis in vitam ingredi, serua mandata Dei: vbi statim Christus negatur, & fides abolita est. Ita Lutherus cit. Comment. 2. in epist. ad Galat. cap. 2.

141 VI. Hec nostra est Theologia, & paradoxa rationi mirabilia & absurda, quod non solum cæcus, surdus sum legi, & liber ab ea, sed ei plane mortuus. Et paulo post: Cum lex, inquit, accusat & ostendit peccatum, conscientia statim dicitur, peccasti. Si tunc tenes, quæ Paulus hic docet, respondes, verum est, peccasti. Ergo Deus puniet & damnabit te. Non. Imo lex Dei hoc dicit. Nihil mihi cum hac lege. Quare? quia habes aliam legem, quæ cogit hanc obmutescere, libertatem scilicet. Quam libertatem? Christi. Per Christum enim liberatus sum à lege &c. Hoc legi dentes est excutere, hebetare aculeum, & omnia arma eius, eamque prorsus eneruare. Ita Lutherus citat. Comment. in cap. 2. Epist. ad Galat. qui etiam ibidem inferius Christum vocat Tyrannum, Torrorem, carnificem legis, & diabolum, legiſq; aduersarium.

142 VII. Ita vides, quam diues sit homo Christianus, siue baptizatus, qui etiam volens non potest perdere salutem suam quamuisque peccatis, nisi nolit credere. Nulla enim peccata eum possunt damnare, nisi sola incredulitas. Ita Luther⁹ lib. de captiuit. Babylonica tit. de baptismo tom. 1. latino Wittenberg. pag. 78. Qui tamen ipse suam hanc impietatem (rursum sibi ipsi contrarius) in articulis Schmalcaldicis par. 3. a. 3. sub finem condemnat.

143 VIII. Quanto sceleratior es, tanto citius Deus suam gratiam infundit. Ita Lutherus in sermone de piscatura Petri. IX. Cauemus à peccatis, sed maxime ab operibus bonis & legibus, solamque promissionem Dei attendamus & fidem. Ipsa enim breuis est perfectio: nec aliqua lex requiritur, aut opus, imò legem profcindit & opus. Ita Lutherus sermone de nouo testamento, siue de Missa.

144 De quo proinde etiam Nicolaus Amsdorffius; antiquus & rigidus Lutheri discipulus, in libro, quem contra Maiorem mollem Lutheranum hoc titulo inscripsit, quod bona opera sint pernicioſa ad salutem, inter cætera ait, Lutherum plusquam in vno loco expresse scripsisse, quod bona opera sint pernicioſa ad salutem; quod ibidem pluribus Lutheri testimonijs comprobatur.

145 Omitto alia Lutheri, partim obscena, partim seditiosa proaunciata, quæ parte 1. anatom. confess. Augustanæ demonstrat. 8. à n. 33. & 38. retuli. Ex dictis enim satis abunde colligitur, Lutheri doctrinam non fuisse sanctam, sed plane profanam, Epicuræam, scandalosam.

Vt proinde non in merito Carolus V. Imperator in edicto Wormationi Anno 1521. ex consensu etiam aliorum Principum Imperij de Luthero scripserit: Obedientiam & regimen omne prorsus tollit, vni de populi ad defectionem & rebellionem à suis tam Ec-

clesiasticis, quam secularibus Dominis faciendam, ad rapinas, caedes, incendia, cum magno & manifesto Christianæ Reipublicæ discrimine prouocentur. Quin verocum vitam quandam solutam, licentiosam, atque omni lege explicitam, & vere feruam inducere conetur, ita exlex homo leges omnes damnat & contemnit, ut decreta SS. Patrum, & sacros Canones publico igne comburere non formidauerit, facturus peiora ciuili iuri, si non magis seculi gladium, quam Pontificis excommunicationes & censuras metuisset.

Omitto cætera, quæ ad personam Lutheri, eiusque impietatem pertinent, à me ex instituto exposita 1. part. Anatomie Confession. Augustanæ; Vbi probaui Lutherum fuisse. 1. Apostatam. 2. sacrilegum falsarium scripturæ. 3. & symboli Apostolici. 4. Pseudopropheta. 5. Pseudo apostolum à Deo non missum. 6. diaboli discipulum. 7. impium contemptorem SS. patrū. 8. superbum, ebriosum, mædæcem, spurcū & maledicū scurrâ, ac seditiosum flagronē. 9. proprio iudicio ac conscientia damnatum. 10. hæresarcham. Quæ sigillatim decem demonstrationibus fuisse prosecutus sum.

146 Cæterum contra hanc demonstrationem obijciuntur primo, etiã inter Sectarios esse ac fuisse multos Sanctos; nimirum 1. infantes qui post baptismum ante rationis vfum decesserunt. 2. Martyres, qui pro fide Lutherana vitam posuerunt. 3. Quosdam moraliter bonos.

Respondetur, infantes illos, cum non ex doctrina, seu vlla actuali fide, sed ex solo baptismo sanctificati fuerint, non ad Lutheranam, sed ad Catholicam Ecclesiam pertinere, ad quam & baptismus ipse pertinet; & à qua Sectarij baptismum habent; vt in simili etiam notauit Cyprianus epist. 73. contra Nouatianum.

Martyres autem illi (pauci & obscure, sæpe etiam aliorum scelerum rei) eius fuerunt testes, cuius fidei testimoniū perhibuerunt: non Christi videlicet, sed diaboli; de quibus Augustinus cõdicatione 2. in psalm. 34. Martyres non faciunt pœna, sed causa. Et Cyprianus lib. de vnitæte Ecclesiæ: Ardeant licet flammis, & ignibus traditi, vel obiecti bestijs, animas suas ponant, non erit illa fidei corona, sed pœna perfidiæ, nec religiosa virtutis exitus gloriosus, sed desperationis interitum. Occidit salis potest, coronari non potest.

Homines vero illi moraliter boni, si qui apud Sectarios reperiuntur, tales certe non euaserunt ex vi & ductu noui Euangelij, quod profitebantur; esto fortasse bonitas indolis ac naturæ vicerit nonnunquam eius Euangelij improbitatē. Quod si tamen illi ipsi cum honestate quadã moralitè pertinaciam falsæ fidei adiunctam habuerunt, certum esse debet, eos nec saluos, aut Sanctos esse potuisse, si ita decesserint; quando sine fide impossibile est placere Deo, Hebr. 11. & simul etiam præter hæresim, pluribus alijs peccatis sanctitati aduersis fuisse obnoxios; ita vt proinde ne vnus quidem nominari ab aduersarijs adultus possit, quem vtrinque fateamur, in fide Catholice aduersa fuisse saluatum; cum tamen è contrario aduersarij multos fidei

nostræ cultores, eosdemque non tantum infantes, simplices, quosque ipsa ignorantia à grauisimis fidei erroribus excusare potuerit; sed ipsos etiam fidei nostræ Doctores fortissimosque propugnatores fateri cogantur Sanctos fuisse, vt superius ostendimus.

148 Obijcitur secundo, etiam in Ecclesia Catholica multos esse malos; ac præcipue vitam Ecclesiasticorum quorundam admodum subinde scandalosam.

Respondetur, hoc nihil obesse veritati Ecclesiæ Catholicæ; in qua Christus ipse prædixit triticum cum Zizanijs, adeoque bonos cum malis fore permixtos. Matthæi 13. v. 15. Qui etiam contra scandala Ecclesiasticorum satis ipse cautum esse omnibus voluit Matthæi 23. vers. 2. *Super cathedram Moysi sederunt scribæ & Pharisei. Omnia ergo quaecunque dixerint vobis, seruate & facite, secundum opera vero eorum nolite facere; dicunt enim & non faciunt.* Bene de hac re Erasmus in Epistola ad fratres Inferioris Germaniæ. Vbi inter alia. *Congerantur in vnum sacerdotum luxuria, libido, ambitio, auaritia, & siquid præterea criminum est, totam hanc vitiorum Lernam vna superat hæresis.* Atque hanc demonstrationem ex secunda nota, nempe sanctitate Ecclesiæ petitam, pluribus explicauit p. 2. Anathom. confess. Augustanæ demonstrat. 8.

Nunc ad tertiam Ecclesiæ proprietatem & notam, quæ est, esse Catholicam, deueniendum est: à qua triplex alia sumitur demonstratio; quas nunc ordine subiiciemus.

149 Tertia igitur demonstratio, pro veritate Ecclesiæ Catholicæ, sumitur ab ipso nomine Catholice, de quo Augustinus ante annos plus mille ducentos contra epistolam fundamenti c. 4. ita etiam scripsit: *Tenet me in Ecclesia ipsum Catholice nomen; quod non sine causa inter tam multas hæreses, sic ista Ecclesia obrinuit, vt cum omnes hæretici se Catholicos dici velint, quærenti tamen peregrino alicui, vbi ad Ecclesiam Catholicam conueniatur, nullus hæreticorum vel basilicam suam, vel domum audeat ostendere.* Quare ita argumentamur: Proprium est Ecclesiæ veræ, dici Catholicam, tam à suis, quam ab alienis: hoc autem solum conuenit nostræ Ecclesiæ Catholicæ & Romanæ; non autem vllis cæteribus sectariorum huius temporis: Ergo sola Ecclesia Catholica & Romana est vera Ecclesia. Maior huius syllogismi patet ex Sancto Augustino loc. citat. & ex dictis dubio præcedenti, circa tertiam Ecclesiæ proprietatem, vbi ostendimus, hanc esse consentientem SS. Patrum doctrinam & traditionem, quæ in re ad modum loquendi proprie spectante, testimonij loco abunde sufficit.

150 Minor probatur ipsa euentiâ facti. Nemo enim communi vsu loquendi, Sectarios Catholicos vocat aut eorum Ecclesiam Catholicam, vt satis etiam fatetur Ægidius Hunnius in examine Protocolli Monacensis de colloquio Ratisponensi, nec obscure agnouit ipse Lutherus, dum ex Symbolo Apostolico germanico, vbi de Ecclesia sermo est, expunxit voculam, *Catholicam.*

E contrario nobis *Catholici & Catholica Ecclesia*

nomen etiam ipsi aduersarij tribuunt, vt dolenter agnoscit Iacobus Hailbrunner in suo Acaatholico volumine pag. 457. & videre est in plerisque Catalogis librorum, quos ipsi in nundinis Francofurtensibus consuecunt, & typis impressos edunt; vbi nostrorum libris hanc Epigraphen præfigunt: *Libri Theologici Catholicorum, qui Romanæ Ecclesiæ subiunguntur;* cum tamen suos interim libros vel *Protestantium* appellent vel eorum, qui *confessione Augustana adherent.* Idem facit ipsa Confessio Augustana latina, Concordiæ libro inserta, præfatiunculâ de abusibus, vbi dicitur: *Cum Ecclesiæ apud nos de nullo articulo fidei dissentiant ab Ecclesia Catholica; tantum paucos quosdam abusos omittant.* &c. Vbi per Ecclesiam Catholicam vtique nostram intelligunt, à qua, vt ipsi aiunt, non nisi ratione quorundam abusuum dissentiant.

151 Obijcitur; nostram Ecclesiam passim etiam vocari *Papisticam* itemque *Romanam.* Respondetur primo, *Papistarum* nomen non nisi à Sectarijs nobis imponi; more etiam veterum hæreticorum; qui Catholicis antiquam, & tot sæculis præscriptam appellationem subinde inuidentes, nouis eos agnominibus quasi per ludibrium traducere conabantur. Sic enim iam olim etiam Catholici à Valentinianis hæreticis dicti sunt *simplices*, ab iisdem, & à Montanistis *Psychici*, seu *Animales*; à Donatistis *Macariani*; ab Origenistis *Philosofæ & Animales*; à Vigilantijs *Cinerarij*; ab Acephalis *Synoditi*; à Iacobitis *Melchita*; à Græcis *Azymita* vt & Arianis, *Homousiani.* Vna videlicet est Catholica Ecclesia; cui hæreses alia diuersa nomina imponunt: cum ipse singula proprijs vocabulis (v.g. Lutherianorum Calvinistarum, Zuinglianorum, &c.) quæ negare non audeant, appellentur; vt recte dixit Sanctus Augustinus lib. de utilitate credendi cap. 7.

152 Respondetur secundo; quod ad rem ipsam ijs nominibus significatam attinet, quæ est consensus & vnio cum Papa seu Romano Pontifice, & Cathedra Apostolica, tantum abest, eam vllius falsæ Religionis esse notam, vt potius semper in Ecclesia Christi pro orthodoxi symbolo habita fuerit, vt quæstione sequenti dicetur. Hic vnus Hieronymi testimonium sufficiat Epistol. 28. vbi ait: *Ego interim (inter varios Sectariorum coetus) clamito; si quis cathedra Petri iungitur, meus est.*

Sed & ipsum *Romanum* nomen olim tum à nostris, tum ab hæreticis, non nisi Catholicæ adeoque orthodoxæ Ecclesiæ tribui consuevit, vt videre est apud eundem Hieronymum in Apologia aduersus Rufinum vbi ait: *Eidem suam quam vocat? eamne qua Romana pollet Ecclesia? an illam, qua in Origenis voluminibus continetur? si Romanam responderit; Ergo Catholici sumus, qui nihil de Origenis errore transfulimus.* De qua re plura in Apologetico præfationis Colloquij Ratisponensis cap. 5. & part. 2. Anatomix confess. August. demonstrat. 1.

153 Quarta demonstratio sumitur ab eadem tertiam proprietate seu nota veræ Ecclesiæ, quæ est esse Catholicam, quatenus eo nomine significatur

vnuer-

vniuersalitas temporis, seu constans duratio ab ipsius Christi & Apostolorum temporibus, ad nos vsque, nusquam interrupta serie continuata; quam ita formamus. Proprium est veræ Christi Ecclesiæ, ab ipsius Christi & Apostolorum temporibus, vsque ad finem mundi, adeoque adhuc ipsa etiam nostra tempora constans & perpetua duratio: hæc autem proprietas, inter omnes cœtus, qui Christi nomen profitentur, soli Ecclesiæ Catholicæ; non autem vlli sectariorum huius temporis conuenit, ergo sola Ecclesia Catholica est vera Ecclesia. Maior propositio probata est ex scriptura, dubio præcedenti, & luce clarius patet vel ex vnicò illo loco, Matthæi 16. vers. 18. *Porta inferi non præualebunt aduersus eam, nempe veram Christi Ecclesiam.*

154 Quam perpetuitatem veræ Ecclesiæ tradunt etiam SS. Patres speciatim Irenæus lib. 3. cont. hæres. cap. 3. & 4. Tertullianus de præscript. cap. 28. & 31. Cyprianus lib. de vnitæte Ecclesiæ cap. 5. Ambrosius lib. 4. hexæm. cap. 7. Epiphanius hæres. 55. & 75. Basilius epistola 61. Chrysostomus sermone de Pentecoste, & in caput 7. Ilaïæ, & in homilia cum in exilium mittendus esset, & in demonstratione aduersus gentes, Synodus germana Ariminensis apud Athanasium epistol. de synodo Arim. & Seleuc. Theophilus Alexandrinus epistol. ad Epiphani. quæ est apud Hieron. epistol. 67. Vincentius Lirinensis communit. cont. hæres. cap. 3. 4. 5. 6. & 38. & alij quam plures.

155 E quibus tria hic tantum testimonia alijs clariora inserere placuit. Primum sit Athanasij, qui in oratione, quod vnus sit Christus, ita loquitur: *Tu es Petrus, inquit CHRISTVS, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam; & porta inferi non præualebunt aduersus eam. Fidelis sermo, & non vacillans promissio. Ecclesia inuicta res est. Etiamsi infernus ipse commouetur, & si qui in inferno sunt, mundi principes & tenebrarum tumultum faciunt. Similia habet in sermone contra omnes hæreses, & in lib. de decretis Nicænæ Synodi, contra Eusebium, & in epistola ad omnes orthodoxos.*

156 Secundum est Hieronymi in dialogo contra Luciferianos cap. 9. vbi ait: *In illa Ecclesia permanendum est, quæ ab Apostolis fundata, vsque ad hanc diem durat. Sicubi audieris eos qui dicuntur CHRISTI (seu Christiani) non à Domino IESU CHRISTO, sed à quoquam alio nuncupari, utpote Marcionitas, Valentinos, Montenses siue Campitas, scito non esse Ecclesiam CHRISTI, sed Antichristi esse Synagogam. Ex hoc enim ipso quod postea instituta sunt, eos se esse indicant, quos futuros Apostolus prænuuntiauit 1. Timoth. 4. Similia habet idem Hieronymus in caput 4. Ilaïæ & in epistola ad Pammachium & Oceanum.*

157 Tertium est Augustini concione 2. in psalm. 101. vbi ait: *Sed, illa Ecclesia (inquunt Donatistæ) quæ fuit omnium gentium, iam non est, perijt. Hoc dicunt qui in illa non sunt. O impudentem vocem. Illa non est, quia tu in illa non es? Vide ne tu ideo non sis: nam illa erit etsi tu non sis. Hanc vocem abominabilem & detestabilem, præsumptionis*

& falsitatis plenam, nulla veritate suffultam, nulla sapientia illuminatam, nullo sale conditam, vanam, temerariam, præcipitem, perniciosam præcidit spiritus DEI &c. Similia habet in psalm. 47. & Epistol. 48. & in libro contra epistolam fundamenti cap. 4. & in libro de vtilitate credendi cap. 14. Qui etiam lib. 4. de baptismo contra Donatistas cap. 24. & epistol. 118. ad Ianuarium, & lib. 1. contra Cresconium cap. 33. pro indubitato fidei dogmate habet, quidquid vniuersalis Ecclesia credendum proponit.

158 Quibus postremo addo ipsam Sectariorum, huius temporis confessionem, qui etsi alijs locis aliter loquantur, in ipsa tamen confessione Augustana negare, aut dissimulare tam apertam, veritatem non potuerunt. Sic enim habet articulus 7. de Ecclesia: *Item docent, quod una sancta Ecclesia perpetuo mansura. Est autem Ecclesia Christi proprie congregatio membrorum Christi, hoc est, sanctorum qui vere credunt & obediunt CHRISTO; essi in hac vita huic congregationi multi mali & hypocrita admixti sunt, vsque ad nouissimum iudicium. Habet autem Ecclesia proprie dicta signa sua, scilicet puram & sanam Euangelij doctrinam, & rectum usum sacramentorum. Vbi expresse fatentur, veram Christi Ecclesiam, cuius notæ sint pura & sana Euangelij doctrina, & rectus vsus Sacramentorum, perpetuo esse mansura, & quod consequens est, perpepetuo permanisset.*

159 Minor propositio eiusdem argumenti, quoad primam partem, nempe Ecclesiam Catholicam semper hæctenus perdurasse, probatur primo; quia in ea nullo vnquam tempore facta est aliqua fidei mutatio; nec Ecclesia Catholica vnquam, ab aliqua antiquiori Ecclesia Christi se separauit; neque si de hæreticis seu Heterodoxis, qui quouis tempore exstiterunt, loquamur, nos ab illis, sed illi à nobis recesserunt, vt contra sui temporis hæreticos loquitur etiam Cyprianus de vnitæte Ecclesiæ cap. 9. Sed eadem Catholica Ecclesia, continua serie ab Apostolis ad nos vsque, sine vlla interruptione, propagata est; ita vt semper posterior Ecclesia, cum ea, quæ immediate præcesserat, communicans, eidem nusquam interrupto societatis vinculo copularetur; & quidquid prior illa Ecclesia credendum censuisset, posterior non abrogaret: quidquid autem à posteriore enucleatius forte circa fidem esset explicatum, aut quoad mores opportunius constitutum, id prioris Ecclesiæ fidei & doctrinæ contrarium non esset; sed prorsus consentaneum ac conforme; ac proinde etiam ab eadem illa priori Ecclesia minime improbaretur, vt ex ipsa continua serie historię Ecclesiasticæ patet: ex qua sectarij, quamuis sæpius pronocati, nullum vnquam certum tempus certosue authores, quo, vel à quibus aliqua circa fidem mutatio, & à priori Ecclesia discessio in Ecclesia Catholica facta sit; nominare potuerunt: cum tamen singularum sectarum & hæreseon certi authores, certæque origines ostendi possint.

Et quia Ecclesia Catholica in diuturna admodum possessione, per mille & amplius annos

legitimè ac perpetuo continuatâ successione Apostolica perduravit, idcirco nec tenetur quidem ad aliam probationem, sed in sua possessione iure perseverat, donec Sectarij, noni utique homines, qui se & ab Ecclesia Romana, & hoc ipso ab universa antiqua Ecclesia Christi visibili separarunt, eique litem de legitima successione & auita hæreditate Apostolorum mouere cœperunt, contrarium perspicuè aliquo argumento probent; quod in æternum non facient; quantumvis Iacobus Hailbronner, in catholico volumine, cum suis Symmytis, multum quidem & operose hac in re, sed inaniter, magnaque etiam ex parte pueriliter laborauerit, ut fufè & perspicue ostendi in Anatom. confess. Augustanæ part. 2. obiect. 7. à num. 204. vsque ad 256. quæ nihil opus est hoc loco repetere.

161 Eadem vero minor propositio, quoad posteriorem partem, nempe eam Ecclesiæ perpetuitatem nulli sectariorum huius temporis cœtui conuenire, probatur primo ipsorummet aduersariorum confessione, qui non raro fatentur, suam doctrinam, quo primum tempore à Luthero prædicata fuit, fuisse nouam, & superioribus sæculis incognitam, nec puram doctrinam multis ante Lutherum sæculis in Ecclesia fuisse auditam. Ita enim I. loquitur præfatio confessionis Augustanæ ad Lectores; præcipuus locus doctrinæ Christianæ, ad id tempus, permiosissimis opinionibus obrutos fuisse, quibus ipsi lumen attulerint. II. Philippus Melanchthon in præfatione confessionis doctrinæ Ecclesiarum Saxonicarum ait: *Erat ignota tota hæc consolatio necessaria omnibus; quomodo conuersus ad Deum sit iustus, & placeat Deo.* III. Idem Melanchthon in præfatione primi tomi Lutheri ait; *post densas admodum tenebras, Euangelij lucem Ecclesiæ, ministerio Lutheri, redditam esse; & Deo gratias agendas, quod hanc Euangelij lucem rursus patefecit.* Idem: *Omnes, inquit, articuli doctrinæ Ecclesiasticæ, deterfis sordibus priorum temporum, magis fulgere cœperunt.* IV. Idem Melanchthon in caput 3. I. Corint. *Statim ab initio Ecclesiæ scriptores veteres obscurarunt doctrinam de iustitia fidei; auerunt ceremonias, & sinxerunt peculiare cultus.* V. Idem Melanchthon in præfatione sui corporis doctrinæ: *Quanta læticia, inquit, primam scintillam lucis patefactæ à Luthero, statim in tota Germania, homines non Epicuræi (imo Epicuræi) aspiciabant?*

162 VI. Ipse etiam Lutherus idem expresse fatetur, in præfatione operum suorum, ubi ait: *Primo solus eram; hoc est nullum ante me ducem & assecclam meæ doctrinæ meique Euangelij habui.* Item cum in libro de Ecclesia sub finè mentitur. *Papam scripturam sacram in cano & puluere sepelisse, & doctrinam Christianam pene integram deleuisse.* Quo spectat, quod idem de abroganda Missa priuata tom. 2. latino Wittenbergeni protestatur, tam aduersus communem ritum & usum Ecclesiæ, quam ipsorum Patrum statuta, quodque in colloquijs latinis tom. 2. capite de Pastoribus ait, *Tortulliani & Cypriani arate degenerasse Ecclesiam; imo ipsi Apostoli adhuc uiuentibus.*

163 VII. Georgrius Spalatinus in relatione de confess. August. quæ tomis Lutheri inserta est,

de ea ipsa confessione asserit; *confessionem talem, non solum à mille annis; sed nec à condito quidem orbe unquam factam esse. Neque vel in ulla historia, inquit, neque apud ullum antiquum Patrem, seu Doctorem, talis confessio uspiam reperitur.* IIX. Centuriatores Magdeburgenses, tum alibi sapius, tum in primis centuria 5. in epistola dedicatoria, de fidei doctrina eo sæculo deprauatâ, hoc est, suo pseudoeuangelio opposita, inter alia his verbis queruntur: *Legis diuine cultus traditionibus humanis obruebantur. Nam in admiratione erant uaria & delibogoræci, secessiones ab hominibus, spontanea ieiunia, afflictiones corporis. Passim enim Monasteria & Eremitarum celle surgebant: & habebant præcones, Augustinum, Chrysostomum, & alios præstantissimos viros. Hinc etiam summus fidei articulus, de gratuita remissione peccatorum per fidem in Christum obscurari, & uitiari cepit. &c. Doctrina etiam de bonis operibus uarie est corrupta.*

IX. Idem testatur præfatio Concordiæ Lutheranæ, ubi Deo gratias agunt, quod post tenebras illas Papiasticarum superstitionum, puram & sinceram Euangelij lucem exoriri & præluere uoluit. X. Idem agnoscit Iacob Hailbronnerus in suo A Catholicum volumine a. 15. cap. 7. pag. 475. ubi ait; *Intra centenos aliquot annos, præcipue in occidentalibus regnis, & prouincijs, nullam fuisse Ecclesiam visibilem (inuisibilis enim uera Ecclesia nulla datur) præter Pontificiam.* Et a. 15. cap. 7. pag. 478. Lutheranam doctrinam uocat, *ueritatem diuinam de nouo reuelatam.* Et cap. 9. pag. 479. fatetur, *ueram ac puram Ecclesiam in perpetua ac non interrupta serie ac successione non conuississe, sed per apostasiam à uera fide interruptam fuisse.*

Et ut etiam de alijs sectarijs testimonia proferam, idem testatur Caluinus lib. 4. instit. cap. 2. §. 1. ubi ait: *Simul ac in arcem religionis mendacium irrupit, summa necessaria doctrina inuersa est; Sacramentorum usus corruit; certus Ecclesiæ interitus consequitur: perinde atque de uita hominis actum est, iugulo transfixo, uel præcordijs letaliter sauciatis.* Et in responsione ad Sadoleum, *Palam est conspicuumque, eruditio simul ac indoctis, prostratum fuisse Christi regnum, cum erectus est Pontificis Romani Principatus. &c. sublata fidei iustificantis cognitione, & Christi gloria extincta est, & abolita religio, & Ecclesia destructa, & spes salutis penitus euersa.* Ita Caluinus: *qui etiam lib. 3. Instit. cap. 5. §. 10. fatetur, iam ante mille & trecentos annos usum receptum fuisse, ut preces fierent pro defunctis.* Et in questione de iustificatione fatetur, *ueteres Patres suæ doctrinæ aduersarios esse. Ac ne Augustini quidem sententia, inquit Caluinus lib. 3. cap. 11. §. 15. recipienda est, qui gratiam ad iustificationem refert, qua in uita nouitate generamur. Quem secutus Kemnitius 1. part. Exam. Non mouemus, inquit, litem, quomodo iustificationem accipiant Patres. Et infra. Non ignoro, aliter loqui Patres; sed de proprietate linguarum quæstio est.*

165 Similiter Bernardinus Ochinus in præfatione dialogorū: *Considerans, inquit, quemadmodum Christus Ecclesiam suam potentia, sapientia, bonitate sua fundauerit, exstruxerit, stabilauerit, suoque sanguine lauerit, & spiritu ditauerit; eandemque rursus*

funditus eversam videns, non potui sane non mirari. Deniq; Sebastianus Francus epistola de abrogandis statutis Ecclesiæ ait: *statim post Apostolos, omnia inuersa sunt: verus baptisimus in puerorū baptisimū abijt; Cæna Domini in sacrificium transformata est. Vnde pro certo habeto, exterrā Ecclesiam, vna cum fide & sacramentis, operā Antichristi, statim post Apostolorū discessum euanuisse, & hinc mille quadringentis annis nusquā exterrā & visibilem Ecclesiam fuisse; Qui omnes eum aperte fateantur, pluribus ante Lutherū, & Caluinum sæculis, nullam purā, veram, ac visibilem Christi Ecclesiam fuisse, necessario etiā fateri debent, suam Ecclesiam (quam singuli quiq; ex Sectarijs pro vera vtiq; Ecclesia venditant) vna cum doctrina cuiusque sectæ propria totidem sæculis non fuisse, adeoq; nouam esse.*

Secundo probatur id ipsum vniuersali inductione, per singulas ætates, singulasq; sectas, siue Ecclesias à Catholica Ecclesia diuersas, quotquot retro per mille annos, vsq; ad Lutherum, ex Ecclesiastica historia reperiri aut nominari possunt. Nulla enim penitus hæresis, nulla secta, nullus hominum cœtus, nulla domus, nullus angulus ostendi potest, quantumuis minimus, intra mille annos Lutherū antegressos, qui eandem cum Lutherō, aut cum Zuinglio, aut cum Caluino, aut cum Anabaptistis, alijsq; singulis huius temporis sectis fidem habuerit; quiq; non in pluribus, iisdemq; grauissimis fidei dogmatibus & articulis, ab iisdem huius temporis sectis dissideret. Quam inductionem prolixè & ex instituto digessi & exposui part. 2. Anatom. confess. August. demonstrat. 2. §. 5. quam ad vitandam prolixitatem hoc loco prætermitto; cum præsertim hætenus (ab annis iam duodecim) à nullo Sectariorum impugmata, necdum expugnata sit.

Solum a noto, neq; Waldenses, neq; Wiceliffum, neq; Hussium, neq; Piccarditas, eadem cum huius temporis Sectarijs fidem habuisse; quantumuis hi nonnunquam eos velut eiusdē fidei socios ac testes aduocare velle videantur. Etenim quod ad Waldenses attinet, constat ex Aenea Syluio de orig. Bohem. cap. 33. & 35. Antonino, Prateolo, & alijs, eos complures in fide errores secutos fuisse; tam Sectarijs plerisq; huius temporis, quā nobis contrarios. Nimirum 1. vrente carnis libidine, omnem carnalem comixtionem, tam inter viros, quam inter foeminas esse licitam. 2. sacerdotes pauperes esse debere, & sola contentos elemosyna. 3. Eucharistiam consecrari oratione dominica, septies repetita. 4. Non posse plecti à Iudice nocentes. 5. Omne Iuramentū Christianis esse interdictum. 6. viro perfecto non esse manibus laborandum. 7. omnem potestatem etiā Ordinis amitti per peccatum mortale. 8. Non opus esse certa vocatione, ad prædicandum Verbum Dei. 9. Nullam aliam orationem admittendam, præter orationem dominicam. De quibus etiam Lutherus in Colloq. German. cap. de Schwermeris ait, eos credidisse, solam fidem abq; operibus non iustificare, sed oportere esse charitate formatam, de imputata iustitia nihil sciuisse. &c.

Wiceliffum constat, docuisse inuocationem

B. Virginis, cultum reliquiarum & imaginum, septē Sacramenta, animarū purgatorium: quem proinde velut heterodoxum damnat ipse Philippus Melancthon in epist. ad Fridericum Myconium, & in Apolog. artic. 8. & cap. de humanis traditionibus.

Similiter Ioannes Huss, contra huius temporis Sectarios docuit, Sanctorum inuocationē, cultum reliquiarum, Indulgentias, cœlibatum Sacerdotum, Monarchiam Papæ, necessitatem bonorum operū, septem Sacramenta, transubstantiationem in Eucharistia, sacrificium Missæ, adorationem Corporis Christi in Eucharistia, confessionem auricularem, purgatorium &c. Vt idcirco etiam Lutherus in assert. a. 30. asserat; *Si ille fuit hæreticus, se plus decies esse hæreticum.* Et in colloquijs germanis cap. de Antichristo ait: *Ioannem Hussiam præter omne meritum trucidarunt & combusserunt; cum tamen à Papatu ne latum quidem unguē recesserit. Nam idem quod illi docuit: solum illorum vitia & malam vitam infectatus est. Quam tamen Lutheri exaggerationem falsam esse constat.*

Similis ratio est Piccarditarum siue Adamitarum, qui sub idem tempus anni 1420. à Piccardo quodam, ex Gallia Belgica oriundo, (qui se postea Adamum vocauit) propagati, præter communes Hussitarum errores, etiam hos adiecerunt. 1. Piccardus ipse filius Dei vocari voluit. 2. Omnes nudi incedebant. 3. connubia eis promiscua fuere, & execranda. 4. Cæteros dicebāt seruos, se vero liberos: qui etiam magna ex parte deleti fuerunt gladio ab ipsomet Zifka Hussita, vt ex Aenea Syluio refert Prateolus: & quos ipse etiam Lutherus velut hæreticos damnat. Nam in resolutione conclusionis 15 ait: *Quod si etiam tempore Apostolorum non fuisset purgatorium, vt superbis fastidiosus Piccardus, nunquid ideo credendum est hæretico, vix quinquaginta annos nuper nato, & fidem tot seculorum falsam esse contendenti? Et lib. de decem præceptis scribit idem Lutherus Verum ne Piccardi, infelices hæretici, suas à me partes adiutus confidant.*

Ex quibus etiam simul patet responsio ad testes veritatis ab Illyrico productos. Nullus enim est, qui non in pluribus fidei articulis ab Ecclesia seu Lutherana seu Caluiniana, aut alia quauis Sectariorum Ecclesia dissenserit; præterquā quod in ijs etiam continentur quidam aperte impij, manifestiq; & hæretici & pagani, vt pluribus ostendi in Dioptra fidei lib. 2. c. 16.

Tertio probatur eadem pars Minoris, ipsa facti euidencia. Cum enim manifestum sit, Lutherum primum circa Annum Christi 1517. fidem nouasse, ac in fidei doctrina toti Ecclesiæ tunc existenti sese opposuisse, plane constat, immediate ante Lutherum neminem fuisse, cum quo Lutherus in fidei doctrina conspiraret. Eadem est aliorum Nouatorum ratio.

Accedit, quod cum ob eam ipsam causam sæpe sæpius à Catholicis postulatum fuisset, vt intra proximos mille annos, aliquam Ecclesiam siue cœtum, aut vel vnum saltem hominem nominarent, qui in fidei doctrina, omnibusq; ac singulis fidei articulis, idē sensisset, quod ipsi sentiunt,

id hæcenus præstare nunquã potuerunt, imo nec præstare serio tentauerunt. Cuius rei documentũ hoc esto. Cum enim Ægidius Hunnius, Saxonicus olim Prædicans, & Academia Wittenbergensis Professor, in suo Examine præfationis, quæ Colloquio Ratisponensi Anni 1601. Monachij recuso præfixa erat, dixisset Ecclesiam Catholicam dici, quia credat & profiteatur doctrinam Catholicam Catholicis libris à Deo prodatam, & ubique, & semper, & ab omnibus fidelibus, maxime vero SS. Prophetis & Apostolis creditam; ac mox ibidẽ sane perquam fidenter adiecit: Quod ipsum de nostra Ecclesia (rumpantur v' illa Papa) vere cum laude prædicare possumus: huic ego tam audaci ipsius, ne dicã impudenti iactationi, in Apologia eiusdem præfationis cap. 5. Anno 1603. edita, his ipsius verbis respondi. Ad idem ergo, Hunni, & proba tuam Ecclesiam, tuæque seu fidei seu perfidie consortes, semper absque ulla temporũ interruptione, saltem per mille hos annos, ne ulterius progrediamur, incolumes perstitisse. Neque vero id de omnibus fidei quæstionibus, aut etiam quibuslibet ceremonijs, quas etiam in vera Ecclesia pro varietate temporum mutari licitum fuisse, nemo sanus dubitat; sed de fundamentalibus duntaxat fidei capitibus, à te postulo, ut nimirum probes, à tempore S. Gregorij Magni (ex quo scilicet tempore præcipue ad Antichristianismum defecisse clamatis Ecclesiam) semper & singulis annis fuisse aliquos, qui sequentia (simul omnia) crederent. I. Christum secundum humanitatem esse ubique. II. Eum non reipsa & vere quoad animam, descendisse ad inferos; quod nimirum ex Voiquistarum errore sequitur. III. Eum non esse in Eucharistia ante sumptionem & usum. IV. Eum in Sacramento Eucharistia non esse adorandum. V. Vnus speciei sumptione in Eucharistia sacrilege violari diuinum præceptum, & mutilari Sacramentum. VI. Sacrificium Missæ esse abominationem & idololatriam. VII. Non esse septem, sed tantum duo, aut tria Sacramenta. VIII. Sacram scripturam, & quidem ijs duntaxat libris contentam, quos iam pro Canonis agnoscitis, esse unicam normam omnis fidei doctrinæ: ac proinde nihil diuina fide credendum, nisi quod expresse atque adeo in specie in sacra Scriptura contineatur. IX. Romanum Pontificem non esse Caput totius Ecclesiæ, sed Antichristum. X. Sanctorum inuocationem Catholicis consuetã esse Idololatriam. XI. Sanctorum imaginum & reliquiarum cultum esse idololatriam. XII. Non esse purgatorium. XIII. Indulgentias à Pontifice distribui solitas esse inanes. Nec posse inter Ecclesiæ membra, unũ alteri seu viuo seu defuncto quoad penam temporalis remissionem, propria satisfactione prodesse. XIV. Iustum bonis suis operibus non mereri vitam æternam; quin potius opus hac intentione factum, esse Deo exosum. XV. Hominem sola fide iustificari. XVI. Ieiunia Ecclesiastica conuellere licitum esse. XVII. Vota & vitam monasticam, iuxta regulas cuiusq; ordinis institutam, esse superstitiosam. &c.

Hæc tu mihi, Hunni, ut plura taceam, ostende, semper in Ecclesiâ his mille annis ab aliquibus credita fuisse. Quod si hoc de multis ostendere non potes, ostende saltem de paucis. Si nec hoc potes, ostende saltem ataribus singulis unum aliquem (quamquam hoc alioqui ad Ecclesiæ perpetuitatem tuendam per se nimis parum esset) qui eiusmodi vestra dogmata, ut præcipua fidei capita crediderit & pro-

fessus fuerit. Sed quia satis scio ne hoc quidem unquam, aut poteris, aut voles; ostende saltem uniuerso ipso tot seculorum numero præteritis, inquam, mille annis, usque ad Lutherum, extitisse vel unicum, qui vel ad momentum aliquod temporis, quoad suprãdicta illa capita, vobiscum per omnia senserit. Ostende hoc, Hunni; non iam ut illa rumpantur Papæ; sed ne alioqui ob ingens hoc tuum & urgentissimum mendacium, quo dixeras, Ecclesiæ tuæ doctrinam ubique, & semper, & ab omnibus fidelibus, maxime vero Sanctis Prophetis & Apostolis creditam, tibi rumpantur illa. Ostende, si vir probus es; si existimationi tuæ amans; si salutis animarum sitiens; si non verisipellis tergiversator; si non mendax veterator es: ostende inquam unicum eiusmodi fidelem in hac tota tot annorum serie.

Nec de Apostolis iam, vel Prophetis quæro; quos tamen ipsos certum est ab aduersarijs nostri temporis dissensisse: sed de unico fidele qui intra spatium mille annorum ante Lutherum vixerit. Semper enim, ais, & ubique, & ab omnibus fidelibus fuisse creditam: edic Hunni, nomina unum, non requiro multos; quamquam & hos deberes, si mentiris non es: neque peto unum quilibet atate demonstrari, quamquam & hoc ob illud tantum semper iure poscerem, sed vel intra decem seculorum decursum, virum unicum; & nec hoc quidem, qui omnia omnino vestra fidei pronuntiatã tenuerit; sed principalia saltem & fundamentalia illa vestra fidei capita crediderit.

Nec tu mihi infanteshic nomina, quos ante Lutherum, in Ecclesiâ Catholica baptizatos citã mors rapuit, caloque præmaturos intulit. Primum enim tu ipse præter infantes alios fideles fuisse asseris. Ecclesiâ, inquis, electorum, licet pusillus grex fuit mansitque Ecclesiâ Catholica una cum baptizatis infantibus, qui abrepti sunt, antequam famosa illa venefica cor eorum vulneraret ac peruerteret. Ex illo ergo, ut ais, pusillo grege, quem una cum infantibus orthodoxum permaussisse dicis, vel unicum atē ostendi peto, qui præteritis mille annis ante Lutherum, vel unum annum, vel unum mensem, vel unum diem, vel unum saltem temporis momentum illa vestra fidei dogmata tenuerit.

Quod si præter infantes neminem dabis, ut profecto nunquam dabis, dicam te mentitum esse, quando alium pusillum gregem, præter infantes, ante Lutherum semper orthodoxum fuisse iactabas. Dicam etiam te ineptire, quando ut Ecclesiâ tuâ uniuersalitatẽ tuearis, solos producis infantes; quasi Ecclesiâ sine Pastoribus, sine Doctoribus, sine externa fidei professione esse possit; contra Apostolum, qui contrarium apertissime pronuntiat cit. loco Ephes. 4. Dicam postremo te insanire: infantes enim, quos nominas, nostri sunt, non vestri; à nobis, & in nostra Ecclesiâ Catholica baptizati, non in vestra, quæ tunc adhuc nulla fuit.

Quod si impudens esse perges, ego, proteruẽ Ecclesiâ tuâ vendicare studebũ, & forsã etiam dixeris, eos omnia omnino vestra fidei capita actualiter credidisse, tunc à te vicissim petã, ut hanc ipsã adeo confidentẽ (ne dicã stultam) assertionẽ unius salte fidelis diserta testificatione comprobata facias; infantes nimirũ illos actualiter credidisse, & illa quidẽ ipsã fundamentalia vestra fidei dogmata credidisse. Quod si clamabis tantũ: Infantes nostri sunt, ad nostrã Ecclesiã pertinent; nostra dogmata crediderunt; id scriptura loquitur, id Propheta, id Apostoli testatur: non

credo, sed aio te impudentissime mentiri, & vel scripturas non intelligere, vel turpissime pro tua libidine in alienos sensus rapere, & ad tua figmenta trahere. Idque vel ob hoc ipsum confidentissime ac verissime dicam, quod neminem ex omni vetustate preferre potes, qui scripturas eo modo intellexerit, quo tu illas per insolentissimam soliditatem interpretaris &c. Satis intellexisti, Hunni, quid velim: idque ut quam primum facias etiam nunc atque etiam rogo. Quod si nimis multa fundamentalia fidei vestrae dogmata tibi commemorasse videbor, excipe quae vis, etiam alia, si lubet, reponere; modo fatentis, te ea quae excipis in tota antiquitate ab aliquo orthodoxo credita fuisse demonstrare non potuisse. Iudicet caelum & terra inter me & te Hunni, an non aqua sit haec mea postulatio.

176 Ita iam dudum ego ad Hunnium; non plane ut vides, Lector, dicis causa, vel ioco hanc ad eum postulationem iterum iterumque inculcans; sed ex animo prorsus ac serio, vt in re omnium grauissima & maxima: in qua si vlla causa fiducia, par erat, preces ac postulata tanta aequitate nixa incassum non cecidisse: praesertim cum ipsi nostri sint accusatores, nosque velut noui homines, de antiqua verae fidei possessione, ac ex ipso Apostolorum semine propagatae gentilitatis eijcere ac exturbare nitantur. Sed neque Hunnius; neque alius quisquam, eius loco, his viginti iam proxime elapsis annis, proposita à me quaestioni ac prouocationi respondit. Imo Hunnius paulo post scriptum illud Apologeticum à me editum, catarrho, ut aiunt, suffocatiuo, ut ego vero interpretor turgentissimo illo sui mendacij tubere paulo antea relato, infeliciter extinctus est.

177 Neque Iacobus Hailbrunnerus Neoburgensis praedicans, olim in disputatione Ratisponensi Hunnij collega, in suo Acatolico volumine, quadriennio post illam meam ad Hunnium per scriptam prouocationem edito, art. 15. c. 7. cum hoc ipsum argumentum tractaret, aut vllam huius prouocationis mentionem facere ausus est; vel diserte quidquam ad propositum respondere potuit: sed tergiversationibus, dissimulationibus, puerilibus elusionibus, mendacijs, & calamnijs rem neminem transiegit; quando nec ipse, nec ex omni Sectariorum caterua quisquam, intra mille proximos annos Lutherum antegressos, vllum nominare aultum, seu rationis compotem potuit, aut vnamquam poterit, qui eandem cum ipsis fidem vel in praecipuis saltem fidei articulis palam professus fuerit; ut contra eundem Hailbronnerum fustus demonstraui 2. part. Anatom. Confess. August. demonstrat. 2. vbi ad omnes Hailbronnerianas nugas sigillatim respondi.

178 Obijciunt primo, se habere Christum & Apostolos suae fidei professores. Sed facile respondetur, hunc esse thraconismum omnibus haereticis consuetum: omnes enim iactant, suam doctrinam ad vnguem esse doctrinam Christi & Apostolorum; qui tamen vel ex hoc ipso de mendacio apertissime conuincuntur, quod post Apostolorum tempora, nec vnum ostendere possunt Christianum doctorem, qui cum ipsis idem per omnia, quoad fidem, senserit; nec vllam Ecclesiam, in qua talis

doctrina continuo durauerit; imo nec vnum fidelem hominem, qui eam doctrinam diserte fuerit professus, monstrare.

179 Obijciunt secundo; fuisse tamen aliquam Ecclesiam inuisibilem electorum, qui veram, adeoque eandem cum ipsis doctrinam, saltem in fundamentalibus fidei articulis habuerint. Respondetur fuisse semper aliquam Ecclesiam, in qua fuerint aliqui Sancti & electi, plane fatemur; eam vero Ecclesiam fuisse inuisibilem, figmentum est praedicticū, toti scripturae, soli Ecclesiae visibili & ad Ecclesiam visibilem scriptae contrarium, ex qua iam dubio praecedenti euidenter ostendimus, nullam dari veram Ecclesiam Christi inuisibilem. Multo impudentius mendacium est, Ecclesiam illam Electorum ex ijs aut aliquo eorum constituisse, qui eandem cum sectarijs fidem essent professi; quando nullū talem electum ostendere possunt.

180 Quod vero de fundamentalibus fidei articulis addunt, mera tergiversatio est; non solum quia si iure cum ipsis foret agendum, aduersarijs plane demonstrandum incumberet, singulis aetatibus fuisse aliquos, qui in omnibus ac singulis fidei articulis, eandem cum ipsis fidem essent professi; sed etiam quia nec ipsi particulatim explicant, aut explicare possunt, quosnam praecise fundamentales fidei articulos intelligant. Et quod amplius est; Quosquos demum illis assignare lubeat fundamentales fidei articulos, in quibus à nobis ipsi dissentiant, nunquam sese, à quibus constructi tenentur laqueis expedient; quia nunquam ostendere poterunt, Ecclesiam aliquam continua serie ab Apostolis vsque continuatam, quae in eiusmodi fundamentalibus fidei articulis, eandem cum ipsis Sectarijs fidem professam fuerit.

181 Quod ita ostendo. Nam Iacobus Hailbrunner in suo Acatolico volumine a. 15. c. 7. pag. 478. fundamentales fidei articulos explicare volens ait: *Satis pro ratione temporis, quod in fundamento, & principalibus Christiana doctrina de unico nostro Mediatore, Redemptore, & Salvatore nostro IESU CHRISTO, atque adeo de unica via salutis aeternae idem nobiscum senserint.*

At vero hoc ipsum eorum fundamentum, quod Christus sit vnicus Mediator, Saluator ac Redemptor noster, eo quidem sensu, quo ab ipsis explicatur, non solum hoc significat, quod verba ipsa per se & secundum litteram sonant, ut scilicet absolute, diserte, & sine haesitatione profiteamur & credamus, Christum esse vnicum Saluatorem ac Redemptorem nostrum, vnicumque ac supremum Mediatorem; utpote quod etiam Catholici omnes vno ore ac libentissimis animis fatentur, ut contra eiusdem Hailbunneri calumnias ex instituto demonstraui in libro germanico, quem inscripsi *das Keigerisch Lutherthumb* part. 1. §. 3. & 5. Sed insuper etiam haec omnia pronuntiata in se continent. 1. Solam fidem sufficere ad salutem. 2. Sacramenta nullam vim habere iustificandi ex opere operato; ac proinde nec paruulis prodesse baptismum ad salutem, nisi actualiter credant. 3. Nulla esse merita bonorum operum. 4. Nullam satisfactionem pro redimenda poena temporali peccatorum. 5. Nulla suffragia mortuorum. 6. Nullum

purgatorium. 7. Nullum Sacrificium Missæ. 8. Nullam Sanctorum inuocationem. 9. Nullam veram absolutionem Sacerdotalem à peccatis. 10. Nullas Indulgentias Ecclesiasticas. 11. Nullam propriam sanctitatem, & iustitiam internam coram Deo. 12. Nullam Monasticæ professionis sanctitatem.

Hæc, inquam, omnia & singula continet, ex mente aduersariorum, illud fundamentum ipsorum, vt vocant, de Christo vnico Salvatore, Redemptore, & Mediatore, siue de vnica via salutis.

Quæ quidem cum adeo cõmunia sint omnium Sectariorum huius temporis dogmata, non Lutheranorum modo, sed etiam Zuinglianorum, Calvinistarum, Anabaptistarum, & Trinitariorum; nunquã tamen ipsi ostendent, semper in Ecclesia extitisse aliquos, non aperte etiã ipsorum iudicio hæreticos, qui in eiusmodi articulis eandem cum ipsis fidem professi fuerint.

183 Id quod multo magis etiam vim ac robur habet, contra Philippum Melancthonem in Apologia Augustanæ confessionis a. 7. de Ecclesia, vbi ad fundamentum illud aliquanto plus require videtur, cum ait: *Dicimus, existere hanc Ecclesiam, videlicet verè credentes ac iustos, sparsos per totum orbem, & addimus notas, puram doctrinam Euangelij, & Sacramenta. Et hæc Ecclesia proprie est columna veritatis. Retinet enim purum Euangelium, & vt Paulus inquit, fundamentum, hoc est, veram Christi cognitionem, & fidem. Quæ sane vera Christi cognitio & fides, proprie loquendo, non solum articulum illum de vnico nostro Mediatore & Redemptore Christo, sed etiam articulum de Christi diuinitate, passione, & morte, deque extremo eius iudicio, de eius prædicatione, Apostolorum ipsiusque Spiritus sancti missione, aliosque similes articulos comprehendit.*

184 Quæ cum ita sint; iterum nunc atque iterum ego vniuersos, quotquot vsipiam extant, Sectariorum Ministros, hac charta prouoco, vt saltè capitalia suæ fidei puncta, vnicum, vt ipsi aiunt Salvatorem ac Mediatorem Christum, vnicaque salutis æternæ viã, ipsamque veram Christi cognitionem ac fidem concernentia, ostendant, ab Apostolorum tempore ad nos vsque continuata successione, in aliqua vera Christi Ecclesia, quocunque nomine eã de cætero appellent, corde credita ad iustitiam, & ore ad salutem confessa fuisse: aut quia hoc non possunt, fateantur, suam Ecclesiam continuo ad nos vsque per illos mille & quingentos annos non perdurasse; ac proinde veram Christi Ecclesiam non esse.

Obijciunt tertio; id ipsum fuisse diuinitus prædictum; seriem ac successionem puræ Ecclesiæ Christi interruptum iri, per apostasiam ac defectionem à vera fide, & regnum Antichristi. Danielis 12. Matthæi 24. 2. Thessal. 2. 1. Timot. 4. 1. Ioannis 2. 2. Petri 2. & in Apocalypsi Ioannis. Ita Hailbrunnerus articulo 15. cap. 9. & 10.

185 Respondetur, hoc esse mendacium Prædicantium. Nusquam enim, si tota scriptura à capite vsq; ad calcem perlegatur, inuenitur in ea assertum, totam Christi Ecclesiam, seu omnes simul

Doctores Ecclesiæ, aliquo tempore circa fidem errare, aut vllis circa fidem erroribus infici posse. Sed hoc solum in scriptura locis cit. dicitur, tum falsos Prophetas & Doctores exorturos, qui *seducant multos*; quod etiamnum hodie videmus & experimur in Luthero, ac eiusdem, asseclis prædicantibus, alijsque huius temporis Sectarijs, tum sub tempus Antichristi, cuius prodromos esse hodiernos Sectarum Magistros credimus, insignem quãdam à fide apostasiam euenturam esse.

186 Quin etiam vterius fatemur, singulos per se fideles, quantumuis sanctos & doctos, imo etiam cæteras qualque Ecclesiæ particulares, per se errare posse: at vero vniuersam Ecclesiam Catholicam simul vel circa minimi articuli fidem errare posse, hoc scriptura nusquam dicit, sed aperte negat, vt dub. præced. demonstratum, & vel ex ipsis à Prædicante citatis locis colligitur.

Nam illo ipso loc. cit. Matthæi 24. dicitur: *Surgent enim Pseudochristi, & Pseudoprophetae, & dabunt signa magna, & prodigia, ita vt in errorem inducantur, si fieri potest, etiam electi.* En vides futurum non esse, vt omnes etiam electi in eiusmodi perniciosos errores inducantur. Eodem modo 2. Petri 2. non dicitur futurum, vt cuncti, sed vt multi sequantur Pseudoprophetas. *Et multi, inquit Apostolus, (non omnes) sequentur eorum luxurias, per quos via veritatis blasphemabitur.* Cætera quæ à Sectarijs obijciuntur, quia leuioris momenti sunt, præmitto. Quæ tamen omnia & singula; vt & hæc vniuersam demonstrationem prolixè edisserui & explicauit in Anatomia confess. August. part. 2. demonstrat. 2.

187 Quinta demonstratio desumitur ab eadem tertia Ecclesiæ proprietate & nota, scilicet esse Catholicam; quatenus eo nomine significatur, vniuersalitas locorum, à qua ita argumentamur. Proprium est Ecclesiæ veræ, ex quo primum tempore per Apostolos fundata est, diffusam esse per totum orbem cognitum; ita quidem, vt non angustis locorum spatijs conclusa, sed vsque ad finem mundi toto orbe cognito diffusa & propagata spectetur: hoc autem vlli Sectariorum huius temporis cœtui, si per se singuli, vti necesse est, spectentur; conuenit: Ergo sola Ecclesia Catholica est vera C H R I S T I Ecclesia. Maior huius syllogismi testimonijs scripturæ, ac SS. Patrum, constat ex dubio præcedenti.

188 Minor propositio quoad vtramque partem, probatur ipsa, vt ita dicam, oculari euentia. Nam quod ad Ecclesiam Catholicam attinet; constat, eam non solum per singulas Europæ Provincias, puta Italiam, Germaniam, Galliam, Hispaniam, Poloniam, Hungariam, Dalmatiam, sed etiam per cæteras orbis partes vniuersas, puta Asiam, Africam, ac Indiam, tam occidentalem, quam orientalem, ipsamque adeo Americam & nouum orbem diffusam esse, ac quotidie magis magisque per Catholicos Prædicatores diffundi ac propagari.

E contrario Lutheranismus aliquam tantum

Germanicæ partem; Zuinglianismus solam Helueticæ partē; Calvinismus solas quasdam Gallie, Britaniæ, Belgij, certe in Germania vix quidquam amplius obtinet. Anabaptismus per Morauiam, Auftriam, & Hollandiam fere tantum grassatur; Trinitarij Hungariæ & Transyluanicæ parte contenti sunt.

189 Et hæc quidem ita nunc dicimus, postquam Lutherō & Sectarijs ex eo prognatis, vnus iam seculi decursu data est potestas crescendi. At vero si ad prima eos incunabula reuocemus, quam angusto gurgustio initio continebatur Lutheranismus; vnus scilicet Wittebergæ mania non egressus. Quam angustus initio Calvinismus, sola prope Geneuæ contentus. Et tamen eò iure reuocantur Sectarij vbi nati sunt, primamque lucem conspexerunt. Quia si vel in suis primordijs eorum vnaquæque Ecclesia: vel vnica proprietate veræ Christi Ecclesiæ, post Apostolorum prædicationem, debita destituitur, vera tunc esse non potuit Ecclesia; si autem tunc, & in ipsis suis incunabulis, vera non fuit Ecclesia, nec iam esse potest, quando præsens à priori diuersa non est. Agnouit hanc suæ Ecclesiæ paruitatem ipse Lutherus in Colloq. Isleb. de nouissimo die fol. 465. 6. cum ait: *Quid autem hoc sibi velle putas, quod nostrum Euangelium in angulis prædicatur? Quo pertinere censet, quod tota Asia & Africa Euangelio carent, & in Europa, & in Grecia, Italia, Hungaria, Hispania, Gallia, Anglia, & Polonia, nullum Euangelium prædicatur? Pusilla hæc prouincia Saxonie nouissimum diem nequaquam morabitur.*

190 Contra hanc demonstrationem, ex quâ vel solâ vniuersâ Donatistarum agmina funditus euerit ac pessundedit Augustinus in suo illo egregio libello de vnitæ Ecclesiæ, illud potissimum obijciunt Sectarij; hoc ipsum fuisse diuinitus prædictum, Catholicam Ecclesiam sub Antichristi regno ad eam fuisse paucitatem ac pene vastitatem redigendam; vt si fieri potuisset, in errorem etiam electi fuissent inducti. Matthæi 24. Ita Hunnius in examine præfationis Protocolli Monacensis, & Iacobus Hailbrünerus in suo A Catholicone.

Respondeo id ipsum quidem iam olim aduersus Augustinum obieciisse Donatistas cit. lib. de vnitæ Ecclesiæ cap. 13. *Sed postea*, inquit, orbis terrarum apostatauit, & sola remansit Donati communio. Quod etiam in scripturis fuisse prænuntiatum, ibidem cap. 15. & 16. fusc conantur ostendere. Verum cum eodem Augustino ibidem cap. 16. facile responderetur; Ecclesiam, iuxta scripturæ vaticinia, ita deficere necdum potuisse, vt ex illo ipso capit. 24. Matthæi colligitur; quia finis mundi nondum adest; qui adesse prius non potest, quam prædicatum sit Euangelium per vniuersum orbem. *Sunt autem adhuc*, inquit Augustinus, *nonnullæ gentes* (imo multæ gentes, si vti par est, huius temporis historijs fidem habemus) *in quibus nondum est Euangelium prædicatum: necesse est autem impleri imnia, quæ de Christo & Ecclesia prædicata sunt. Oportet ergo & in eis prædicari, quod cum impletum fuerit, tunc erit finis.* Ita Donatistis Augustinus:

Tom. III.

qui etiam hoc argumentum vocat *evidentissimum*, quod aduersarijs omnino *auferat laborem querendi, unde probent, Ecclesiam mundam perditam, ad solos Afros* (seu Germanos &c.) *redactam.*

191 Respondeo secundo iuxta eundem Augustinum; si omnes etiam Antichristi persecutiones, & à fide eiusdem temporis defectiones, in scripturis prædictæ expendantur, nusquam colligi, Ecclesiam veram Christi ita defecturâ, sub Antichristi tyrannide, vt idcirco per totum orbem non sit diffusa: sed potius contrarium, vt videre est ex parabola zizaniorum Matthæi 13. vbi dicitur: *Sinite utraq; (triticum simul & zizania) crescere usque ad messem; & in tempore mesis dicam mesoribus, colligite primum zizania, & alligate ea in fasciculos ad comburendum; triticum autem congregate in horreum meum.*

Quem ipsum locum aduersus Donatistas vrgens Augustinus lib. de vnitæ Ecclesiæ cap. 14. ait: *Dicit & Dominus de super seminato zizania: Sinite utraque crescere usque ad messem, id est, triticum & zizania. Et ipse interpretatur messem finem esse seculi, agrum vero, vbi utrumque seminatum est, mundum esse. Oportet igitur usque in finem seculi crescere utrumque per mundum. Unde iam non permittuntur isti (hæretici) suspicari, aut asserere, quod dicunt, omnes bonos defecisse de mundo, vt in sola parte Donati remanerent. Conantur enim contra certissimam sententiam Domini dicentis: Ager est hic mundus: Et sinite utraque crescere usque ad messem: Et mesis est finis seculi.*

192 Et ibidem capit. 15. de iisdem Donatistis loquens Augustinus: *Dicunt, inquit, de Apostasia orbis terrarum dictum esse, quod ait Dominus, Filius hominis veniens putas inueniet fidem in terra? Sed respondet Augustinus: Nos intelligimus (hoc) dictum vel propter ipsam fidei perfectionem, quæ ita difficilis est in hominibus, vt in ipsis quoque admirabilibus sanctis, sicut in ipso Moyse, inueniatur aliquid vbi trepidauerint, vel trepidare potuerint; vel propter illam iniquorum abundantiam, & paucitatem bonorum, de qua satis diximus. Propterea enim tanquam dubitans hoc Dominus dixit. Neg enim ait, Veniens Filius hominis non inueniet fidem in terra; sed putas, inueniet fidem in terra? Cui vix, cuncta scienti & præscienti, de aliqua re dubitare non conuenit; sed illius dubitatio nostram dubitationem figurauit; quia propter multa scandala circa finem seculi pullulantia, hoc quoque erat quandoque infirmitas humana dictura.*

193 *Unde in psalmis dicitur, Dormitauit, anima mea præ tadio; confirma me in verbis tuis. Quare dormitauit anima mea præ tadio, nisi propter illud quod Dominus ait (cit. Matthæi 24.) Quoniam abundabit iniquitas, refrigescet caritas multorum. Et quare, confirma me in verbis tuis, nisi propter id quod sequitur. Qui autem perseverauerit usque in finem hic saluus erit? Ex quibus colligit Augustinus: Sunt ergo per totum mundum, in quibus, quoniam abundat iniquitas, refrigescit charitas multorum; & sunt rursus per totum mundum, qui perseverando usque in finem saluerunt: quia sinite, inquit, crescere utraq; usque ad messem: & mesis est finis seculi, ager autem mundus.*

Et tandem concludit Augustinus: *Definant ergo isti, si respondere huic epistolæ (seu demonstrationi) parant, ea testimonia commemorare, quæ nos cum ipsis*

commemoramus, vel in perditionem Iudaorum, vel in
 Xizania, siue paleam, siue malos pisces totius mundi. Et
 sicut nos manifestissimis testimonijs asseruimus Ecclesiam
 toto orbe diffusam, sic & ipsi manifestu aliquid proferant,
 unde ostendant, esse prædictum, ceteris gentibus à fide
 Christi peruentibus, solam Africam, siue Saxoniam
 &c.) remansuram, & quocumque Episcopi (seu præ-
 dicantes) ex Africa (Saxonia) mitterentur.

194 Adde denique, calumniatores esse prædican-
 tes; quando in supradicta obiectione supponunt,
 Papam esse Antichristu, & ex ea hypothese pro-
 bare nituntur, Ecclesiam veram ita debuisse de-
 ficere, iuxta Christi prædicationem Matthæi 24.
 cum tamen hoc ipsum adeo execrabile figmētum
 vel ex eo ipso Matthæi loco validissime refutetur;
 ex quo constat, abbreviandos fore dies regni An-
 tichristi, propter electos. Qualis autem hæc esset
 abbreviatio, si, vt volunt Sectarij, Antichri-
 stus iam per mille & amplius annos in Pontificib⁹
 Romanis regnasset, vt ita scilicet diuturn⁹ fuerit
 regnum Antichristi, quam Christi; breuior peri-
 odus veræ Ecclesiæ Christi, quam Synagogæ An-
 tichristi; maior potentia diaboli, quā virtus Chri-
 sti. Sed de Pontifice ex instituto agendū est quæst.
 seq. Cæteras prædicantium obiectiones, totam-
 que hanc demonstrationem fusius explicauit 2.
 part. Anatomix confessi. August. demonstrat. 3.

195 Demonstratio sexta sumitur ex quarta pro-
 prietate Ecclesiæ, quæ est esse Apostolicam; &
 inter alia requirit, tum continuam successio-
 nem Pastorum & Doctorum, ab Apostolis vsq; ,
 continuā serie, ad nos vsque permanentem; tum
 legitimam vocationem eorundem, vt ostendi-
 mus dubio præcedenti, ex qua proinde Ecclesiæ
 proprietate ita argumentamur. Proprium est veræ
 Ecclesiæ Christi, esse Apostolicam, adeoque; ha-
 bere ac retinere perpetuam successionem Pasto-
 rū & Doctorum, ab Apostolis continua serie ad nos
 vsq; propagatam: sed hoc inter omnes Ecclesias
 Christi nomen profitentes, soli Ecclesiæ Catholi-
 cæ conuenit. Ergo sola Catholica Ecclesia est vera
 Ecclesia. Maiorem propositionem huius syllogis-
 mi testimonijs scripturæ & SS. Patrum probauim⁹
 dub. præced. Minor quoad vtramq; partē constat
 ipsā euidentiā facti. Nam sicut Catholica Ecclesia
 in promptu habet exhibere Catalogum Episco-
 porum, tum eorum, qui in primaria Cathedra
 Romana totam Ecclesiam gubernarunt, tum et-
 iam aliorum, qui in vnaquaque Ecclesia particu-
 lari, debitam cum Romana sede consensionem &
 connexionē retinentes, præsederunt, ita impossi-
 bile est Sectarijs, continuatā Pastorum & Docto-
 rum suæ fidei siue Ecclesiæ serie pertexere: quan-
 do ipsimet aperte agnoscunt, plus mille ante Lu-
 therum annis propriam illam suæ fidei confessio-
 nem & doctrinam nusquam in Ecclesia fuisse;
 ita vt nec vnicum quidem Doctorem ostendere
 possint, qui eandem cum ipsis fidē fideiq; doctrinā
 habuerit & professus fuerit, vt euidenter patet ex
 dictis superius demonstrat. 4.

196 Quanti vero antiqui Patres fecerint hanc dē-
 monstrationem, adeoque continuam Pastorum
 & Doctorum successione, ab Apostolis nusquam
 interrupta serie continuatam, tam ad Ecclesiæ

Catholicæ veritatem, quam ad Sectarum aliarum
 quarumvis falsitatem comprobendam, luculen-
 ter pluribus Patrū testimonijs demonstrauit par. 2.
 confessi. August. demonstrat. 4. ex quibus solius
 vetustissimi Irenæi testimoniū libet afferre. Ita
 enim loquitur l. 3. c. 3. contra hæreses: sed quoniam
 valde longum est, omnium Ecclesiarum enumerare suc-
 cessiones, maxima, & antiquissima, & omnibus cognita,
 à gloriosissimis duobus Apostolis Petro & Paulo Romæ
 fundata & constituta Ecclesiæ, eam quam habet ab Apo-
 stolis traditionē, & annuntiatā hominibus fidem, per suc-
 cessiones Episcoporum peruenientē vsq; ad nos indicantes,
 confundimus omnes eos, qui quoquo modo, vel per sui pla-
 centiam malā, vel vanam gloriā, vel per cecitatem & ma-
 lam sententiam, præter quam oportet, colligunt. Ad hanc
 enim (Romanam) Ecclesiam propter potentiorē princi-
 palitatem necesse est omnem conuenire Ecclesiam; hoc est,
 eos, qui sunt vndiq; fideles, in qua semper ab his, qui sunt
 vndiq; , conseruata est ea, quæ est ab Apostolis tradita.

Et cum mox eam successionem Episcoporum in
 Ecclesia Romana vsq; ad Eleutheriū, suo tempore
 præsentē retulisset, subiungit: Hæc ordinatione, &
 successione, ea, quæ est ab Apostolis tradita, & veritatis
 præconatio peruenit vsq; ad nos. Et est plenissima hæc o-
 fensio, vnam & eandem viuificatricem fidem esse, quæ in
 Ecclesia ab Apostolis vsq; nunc sit conseruata & tradita
 in veritate.

197 Et rursum l. 4. c. 43. Quapropter, inquit, eū, qui
 in Ecclesia sunt Presbyteri obaudire oportet, his, qui suc-
 cessionem habent ab Apostolis, sicut ostendimus; qui cum
 Episcopatus successionē charissima veritatis certum secun-
 dum placitum Patrum acceperunt. Reliquos vero qui abssi-
 stunt à principali successionē, & quocumq; loco colliguntur,
 suspectos habere, vel quasi hereticos & male senten-
 tia, vel quasi scindentes & elatos, & sibi placentes, aut
 rursus vi hypocritas, quæstus gratia & vana gloriæ hæc
 operantes. Omnes autem hi decidunt à veritate.

Eodem modo loquuntur cæteri Patres citati
 dubio præcedenti. Sane Augustinus contra ep-
 istolam fundamenti capit. 4. inter cætera fidei
 suæ motiua, ac veræ Ecclesiæ notas, hanc ipsam et-
 iam successionem refert: Tenet, inquit, in Ecclesia ab
 ipsa sede Petri Apostoli, cui pascentes oues suas post
 Resurrectionem Dominus commendauit, vsque ad præ-
 sentem Episcopatu, successio sacerdotum. Plura loc. cit.

198 Septima demonstratio sumitur ab eadem
 Ecclesiæ proprietate & nota, scilicet, esse
 Apostolicam, quatenus per eam significatur
 legitima Pastorum & Doctorum vocatio; per
 quam nimirum legitime ab ipso Christo, non se-
 cus ac ipsi Apostoli, ad id munus sint vocati, quā
 ita formamus. Proprium est Ecclesiæ Catholicæ
 habere Pastores & Doctores legitime à Christo,
 ipsoque Deo vocatos; hæc autem legitima voca-
 tio solum conuenit Pastoribus & Doctoribus Ec-
 clesiæ Catholicæ; non autem cæteris Sectariorum
 cœtibus: Ergo sola Ecclesia Catholica est vera
 Ecclesia.

Maior propositio constat tum ex dictis dub. præ-
 ced. tum ex illo Christi Ioannis 10. v. 1. Amen amen
 dico vobis, qui non intrat per ostium (nempe Christum)
 in ouile ouium; sed ascendit aliunde, ille fur est & latro.
 Et Rom. 10. v. 15. Quomodo vero prædicabunt, nisi
 mittantur?

starum huius temporis magistros, nec mediate quidem & ordinaria vocatione à Deo vocatos fuisse, probatur non minus firmis rationibus. I. Quia ad nouam fidem mundo inferendam, secundum statum Ecclesie à Deo constitutum, nulla potest esse legitima vocatio, nec mediata, nec immediata, vt antea dictum.

II. Etiam si possibilis esset noua vocatio legitima, ad nouam fidem mundo inferendam, ad eam tamen nulla sufficere posset vocatio ordinaria & mediata, vtpote quæ non nisi ad ordinariam & receptam antea doctrinam verbiq; ministerium extenditur.

III. Lutherus, Caluinus &c. non habuit vocationem legitimam, nec à sola potestate ciuili, nec ab Ecclesiastica: Ergo nullam. Non à ciuili; quia huius non est vocare & ordinare ministros Ecclesie; sed hæc potestas ad eos pertinet, quorum est regere Ecclesiam, nempe ad Episcopos, Act. 20. v. 8. *Attendite vobis, & universo gregi, in quo vos spiritus sanctus posuit Episcopos, regere Ecclesiam Dei, quam acquisistis sanguine suo.*

207 Quod etiam ostendit continua praxis Ecclesie Act. 14. vers. 22. ad Tit. 1. vers. 5. & inauditum est in Ecclesia, à sola potestate ciuili constitutos fuisse pastores & ministros Ecclesie. Nec ab Ecclesiastica; quia vel habuisset eam ab ijs Ecclesie pastoribus & Præsulibus, qui ipsum consequuti, & ab eo ipso primum post apostasiam constituti fuerunt; aut ab ijs, qui eum eiusq; apostasiam antecesserunt. Non primum; quia sicut filius nõ potest generare patrem, ita nec legitimam vocationem conferre potest vocatus ei, quo ipsemet vocatus est.

208 Neq; secundum dici potest; tum quia hac ratione fatendum erit Sectarijs, Ecclesiam Catholicam veram esse Ecclesiam, non hæreticam, vel Antichristianam, quæ nullam habet legitimam vocationis conferendæ potestatem; vtpote omnis Iurisdictionis sacræ & Ecclesiasticæ expers. Tum quia omnes illi, qui antecesserunt Lutheri apostasiam Ecclesie prælati, eius defecioni ac deformationi prorsus fuerunt contrarij: Ergo nullam eius facultatem fecerunt. Tum quia hac ratione dicendum foret, Lutherum accepisse vocationem suam, cum Sacerdos, Professor, vel Doctor crearetur: sed hoc non potest dici: quia Pastoribus, professoribus, & Doctoribus Ecclesie Catholicæ, in conferendo gradu, vel officio Doctoris, Prædicatoris, vel Professoris, non conferitur potestas indefinita & indeterminata, quilibet doctrinam seu fidem prædicandi & docendi, vt per se euident est, & patet ex formulis iuramenti, quæ Candidati, aut Professores futuri præstare iam olim etiam solebant: sed eam solum, quæ est ipsius vocantis Ecclesie Catholicæ fides.

Vocantur enim, & mittuntur, qui ab eis potestate accipiunt, tanquam Pastores huius Ecclesie, non alterius. Sicut qui pecoris pastor in ciuitate constituitur, in certis eiusq; comunitatis proprijs pascuis iubetur pascere pecus; non in alienis. Qui iudex constituitur, ex sue comunitatis, non alieni regnilegibus & moribus iubetur ius dicere, & proferre sententiam. Qui legatus est, vltra terminos suæ commissionis nullam habet potestatem.

Ita etiam Pastores & Doctores ab Ecclesia Catholica vocati, ad solam Ecclesiam Catholicam tuendam & propagandam; itemq; ad fidem Catholicam disseminandam & procurandam, non vero ad vllum opus seu ministerium Catholicæ fidei & Ecclesie aduersum, quocunq; nomine seu reformationis, seu deformationis, appelletur, obeundum vocantur; nec ea vocatione vllam facultatem aliam, seu potestatem accipiunt.

209 Accedit, quod Lutherus, alijq; sectarum magistri, vt sacrificium Missæ prorsus contemnunt, ita etiam Sacerdotij ordinem ad hoc sacrificium institutum necessario rejicere debent. Per gradum vero Academicum Doctoratus, tamen si is testimonium sit & nota eruditionis eorum, quibus confertur, per se tamen nulla cõferitur iurisdictione ad Pastoris & Doctoris munus in Ecclesia obeundum necessaria: in quem proinde solus, legitima vocatio ad eiusmodi munera referri nullo modo potest. De qua re pluribus disserui part. 1. Anatomie demonstrat. §. & in Dioptra fidei l. 2. c. 27.

210 Ex quibus etiã patet, quam inaniter Lutherus suam vocationem nunc quidem ad gradum Doctoratus Theologici; nunc ad Professoris Theologi munus in Academia Wittenbergenfi acceptum, retulerit, vt videre est apud eundem tomo 1. Ien. germ. fol. 553. 73. 259. & t. 5. fol. 492. & rursus tom. 1. Ien. germ. fol. 479. & 339. & tom. 5. fol. 357. cum tamen ipsemet fateatur, se iuramento adactum promississe, *vanas doctrinas, peregrinas, & ab Ecclesia damnatas non dogmatizare.* A qua vero Ecclesia damnatas? vtique Ecclesia Catholica, à qua hoc ei iuramentum fuit delatum. Et perquam ridiculum est, quod moderni quidam ministri scripserunt, eum formulam Iuramenti præstitisse, *ratione sui*, inquit, hoc est, suo proprio sensu, *non iuxta intentionem vocantium*, hoc est, per fida & nequitiosa mente: quod nec ipse Lutherus, vtpote tunc temporis adhuc Catholicus, concesserit, vt pluribus loco citato dictum.

210 Octaua demonstratio sumitur à quinta Ecclesie proprietate & nota, dub. præcedenti explicata, quæ est esse recte ordinata; quo spectat certa & constans officiorum & graduum sub eodem capite, inter Ecclesie membra, distinctio ac subordinatio. Ex qua ita argumentamur. Proprium est veræ Ecclesie Christi, esse recte ordinatam, modo explicato: id vero solum conuenit Ecclesie Catholicæ; non autem vlli Sectariorum huius temporis cõturi. Ergo, &c. Major constat ex dictis. Minor probatur; quia ad bonum ordinem corporis Ecclesiastici pertinet, tum aliquod caput visibile eiusdem scilicet ordinis ac rationis, cum ipso corpore Ecclesie, quam esse corpus visibile, non inuisibile ostendimus dub. præcedenti, tum etiam constans varietas & subordinatio membrorum, tam inter se, quam respectu Capitis; secundum, quam alij sint Pastores, alij oues; alij Doctores, alij discipuli; alij Clerici, alij laici; idque non momentanea & fortuita electione; sed constanti destinatione: vtrumque hoc conuenit Ecclesie Catholicæ, quæ & vnum habet Caput visibile, Romanum

manum Pontificem, à quo omnes reguntur, ut patebit quæst. seq. & certam ac constantem retinet distinctionem graduum, & officiorum; ut scilicet alij constanti destinatione & ordinatione sint Clerici, alij sint Laici: item ut inter ipsos Clericos, ab infimo Lectoris seu Ostiarii vsque ad supremum Episcopatus gradum, pedetentim fiat gradatio.

Contraria omnia sunt apud Sectarios; vbi nulum visibile & supremum Ecclesiæ caput; vbi omnes nascuntur Sacerdotes tam viri, quàm feminae iuxta Lutherum in assert. 2. 3. & lib. de ministris Ecclesiæ. Vbi & ministerium verbi, & potestas conficiendi & administrandi Sacramenta etiã mulieribus attribuitur; iuxta Lutherum ibidem. Vbi etiã diabolus ipse potest Sacramenta conficere & conferre, iuxta Lutherum lib. de missa priuata. Vbi proinde ijdẽ sunt laici, qui clerici; vbi subito pastores ac superintendentes, qui nunquam fuerunt Lectores, aut Diaconi.

A qua confusione & ordinis perturbatione, contrahæreticos etiã argumentum sumit Tertullianus lib. de præscription, c. 41. vbi ait: *Non omitam ipsius etiã hæreticæ conuersationis descriptionem, quam fucilis, quam terrena, quam humana sit; sine gravitate, sine auctoritate, sine disciplina, ut fidei suæ congruens. &c. Pacem passim cum omnibus (etiã à sua fide alienis; vti non ita pridem Irenicus Caluinista David Paræus, cum Lutheranis alijsq; Heterodoxis affectant &) miscens. Nichil enim interest illis; licet diuersa tractantibus, dum ad vniuersum veritatem (Catholicam) expugnationem conspirent. Omnes tument; omnes scientiam pollicentur. Ante sunt perfecti Catechumeni, quam edocti. Ipsa mulieres hæreticæ quam procaces; quæ audeant docere, contendere, exorcismos agere, curationes repræsentare, forsitan & tangere. Ordinationes eorũ temeraria, leues, inconstantes: nunc Neophytos collocant; nunc sæculo obstrictos; nunc apostatas nostros, ut gloria eus obligent, quia veritate non possunt. Nusquàm facilius proficiunt, quàm in castris rebellium; vbi ipsi esse illis promereri est. Itaq; alius hodie Episcopus, cras alius; hodie Diaconus, cras Lector; hodie Presbyter, quicras Laicus. Nam & Laici sacerdotalia munera iniungunt. Ita de hæreticorum ataxia Tertullianus. Plura de hac re 2. par. Anat. conf. Aug. demonstrat. 6.*

Nona demonstratio sumitur à sexta Ecclesiæ proprietate & nota, quæ est esse visibilem, ad quam duæ conditiones requiruntur; nimirum vera fidei doctrina ac professio, & quædam excellentia, qua eximijs quibusdam signis eadem Ecclesiã omnibus conspicua reddatur, ut declarauimus dubio præcedenti. Vnde ad nostrum institutum ita argumentamur. Proprium est veræ Ecclesiæ Christi, semper esse visibilem & aspectabilem, ita ut & publica eius fidei doctrina & professio palam ac semper, ab ipso eius Ecclesiæ ortu, audita fuerit; ac ea simul conspicuis quibusdam notis inter omnes cæteras Ecclesias emicet, vt omnes prudenter credere possint, eam esse veram Ecclesiam; sed hoc soli Ecclesiæ Catholicæ; non autem vlli Sectariorum huius temporis cœtui conuenit: Ergo sola Ecclesiã Catholica est vera Ecclesiã. Maior huius syllogismi constat ex dictis dubio præcedenti.

Minor quoad priorem partem, nempe in Ecclesiã Catholica semper perdurasse eam, quam tuetur fidei doctrinam & professionem, constat ex dictis demonstrat. 4. Nec minus perspicuum est, in ea elucere excellentes quædam prærogatiuas ac notas diuini fauoris; vti sunt diffusio eius per vniuersum orbem, item sanctitas, vnitas, & consensus, & aliæ quas hætenus recitauimus; quibus etiã accedit vis & splendor miraculorum, quibus Ecclesiã Catholicam semper fulsisse, ex tota Ecclesiastica historia constat. Et quidem, eandem Ecclesiã miraculis etiã circa ea ipsa dogmata, quæ cum Sectarijs hodie controuersa sunt editis, admodum illustrem esse, putamur. 1. Circa & pro cultu sacrarum reliquiarum. 2. pro cultu sacrarum imaginum. 3. pro vsu signi Sanctæ Crucis. 4. Pro cultu sacrificij Missæ, & Sanctissimæ Eucharistiæ. 5. Pro cultu & inuocatione Sanctorum, tam ex scriptura, quam ex Sanctis Patribus alijsq; fide dignissimis historijs testatum fecimus 2. part. anatomia demonstrat. 9. §. 3. vsq; ad 9.

Secunda vtro pars eiusdem minoris, Ecclesiã scilicet Sectariorum non esse ad eum modum visibilem, facile probatur. Nam publicam fidem, doctrinam & professionem, vniuscuiusq; earum, Ecclesiarum propriam, plus mille annis in orbe vniuerso nusquam fuisse auditam, constat ex demonstrat. 4. & fatentur ipsimet Sectarij, qui propterea aiunt, veram Christi Ecclesiã toto eo tempore fuisse inuisibilem. Eadem vero Ecclesiã nullis insignibus notis & prerogatiuis conspicuas esse, sed potius in illis omnia esse contraria; cum in illis nulla sit vnio, nulla sanctitas, nulla locorum, vel temporum vniuersalitas, nulla successio, nullus ordo, ex dictis manifestum est.

Quibus accedit, quod omni miraculorũ splendore & attestazione prorsus destituatur. quæ res quanti faciendã sit, ad veram aut falsam Christi Ecclesiã dignoscendam, hoc syllogismo breuiter ostendo. Nulla enim Ecclesiã, quæ & in se diuinorum miraculorum penitus experta est, & aliena ab Ecclesiã illa, quæ diuinis miraculis, etiã circa controuersa dogmata editis, admodum illustris est, vere Christi Ecclesiã est: Ecclesiã Sectariorum omnes & singulæ, & in se diuinorum miraculorum penitus expertes sunt, & alienæ ab Ecclesiã illa, quæ diuinis miraculis, etiã circa controuersa dogmata editis admodum illustris est: ergo Ecclesiã Sectariorum huius temporis non sunt veræ Ecclesiæ.

Maior huius syllogismi probatur ex scriptura; ex qua non solum constat, DEVM semper miraculis nouæ vocationi fidem conciliasse, ac ex miraculis fidem exegisse, vt patet Exodi 4. & 8. Matthæi 10. & 11. Marci 6. Lucæ 9. & 10. Ioannis 10. 14. & 15. & 20. Actuum 2. 2. Corinth. 12. 1. Thess. 1. Hebr. 2. Apocal. 11. sed simul etiã ex eadem scriptura constat, iuxta Christi promissionem, eandem miraculorum virtutem semper in vera Christi Ecclesiã perduraturam esse, adeoq; etiã perdurare debere, vt patet Marci 16. v. 17. *Signa autem eos qui*

credidit.

crediderint hæc sequentur, In nomine meo demonia eycient; linguis loquentur novis: serpentes tollent: est mortiferum quid biberint non eis nocebit: super egros manus imponent, & bene habebunt.

218 Vbi tria adnotanda; primum; non obstante hoc, quod Christus ipse suam doctrinam ingentibus ac plurimis comprobabat miraculis, adhuc tamen necessarium visum fuisse, vt Apostolis quoque consimilis patratorum miraculorum potestas conferretur.

Secundum, non ea tantum miracula à Christo fuisse commemorata, quæ ex suo genere vniuerso, omnem naturalem seu creatam virtutem excederent, sed insuper etiam quædam alia, quale est, linguis novis loqui, serpentes innocue tollere, à mortifero hauitu non lædi: vt ne statim, videlicet, cum aliquid eorum factum subinde à Sanctis & Catholicis vident, impudenter exclamare ausint nouatores, id diaboli ope, aut vi creatæ esse perpetratum. Neque vero existimandum est, Christum ea signa ita commemorasse, vt excludere voluerit alia, pleraque etiam maioris momenti, à seipso pro fidei confirmatione perpetrata; qualia sunt, visus & auditus restitutio, lepræ emundatio, paralysis curatio, mortuorum suscitatio &c: sed fit mentio eorum potissimum, quæ olim in Ecclesia solebant esse frequentiora.

219 Tertium est; eam potestatem non solum spectare ad Apostolos, sed ad eorum quoque successores, aliosque Christi fideles; ita quidem vt tametsi necessarium non sit, à fidelibus singulis eiusmodi edi miracula, certe tamen in vera Christi Ecclesia nunquam omnino desiderentur. Non enim Christus dixit, omnes eos, qui crediderint, ea signa esse sequutura; sed indefinite eos, qui crediderint, hoc est, Christi fideles; vbi tamen prorsus tanquam comes indiuiduus veræ Ecclesiæ adiungitur potestas & facultas miracula patrandi. Id quod ex verbis etiam præcedentibus probatur. Illud enim Christi mandatum, quod ibidem præcesserat, quodque miraculorum virtute concessa ob signauerat, *Euntes in mundum vniuersum, &c.* non ad solos Apostolos, sed etiam ad eorum successores, totamque adeo posteritatem Ecclesiæ pertinet; quandoquidem hætenus ad finem vsque mundi, nunquam defuerunt, nec deerunt nouæ gentes, quibus Christi fides prædicanda, ac miraculis confirmanda sit.

220 Eadem syllogismi maior, Ecclesiam diuinorum miraculorum penitus expertem, veram Ecclesiam non esse, &c. patet ex illo Christi Ioannis 14. v. 12. *Amen amen dico vobis, qui credit in me, opera quæ ego facio & ipse faciet, & maiora horum facies: quia ego ad Patrem vado: quod ad eundem sensum explicandum est. In quem sensum etiam Philippus Melanchthon in caput 3. Matthæi ait: Sic postea sepe, quando mundus fere fuit oblitus promissionem & doctrinam Evangelij, tunc vocauit novos Doctores, vt post Nohe & Sem vocauit Abraham, deinde Ioseph, postea Moysen, postea Samuelem, Elsam & alios. Sic quando iam magna tenebra erant, Deus vocauit Ioannem. Et semper addit Deus miracula, vt certo sciamus, esse à Deo missos. Ideo Ioannes magno miraculo nascitur ex matre sterili &*

ann, &c. Ex quibus omnibus constat, eam non posse esse veram Christi Ecclesiam, quæ miraculorum splendore destituatur; præsertim si noua sit, & plusquam decem sæculis fuerit incognita; multoque magis, si talis Ecclesia alteri cuiquam Ecclesiæ miraculorum splendore admodum illustri quoad fidem & doctrinam repugnet.

Minor propositio eiusdem syllogismi, Sectarios scilicet quoad fidem & doctrinam aduersari Ecclesiæ, nempe Catholicæ, miraculis admodum conspicua, ex dictis manifestum est. Apud eos verò nulla esse miracula, & per se clarum est, & testantur historia: speciatim de Lutherico infelicitate tentante eiectionem diaboli Fridericus Straphylus absolutæ responsionis part. 1. oculatus testis; de eodem Lutherico mortui resuscitationem, irritò euentu tentante Cochleus, in actis Lutheri Anno 1523. De Caluini impudentiori, sed & infeliciori ausu testatur Hieronymus Bolsecus in vita Caluini cap. 13. Nimirum hæretici, vt iam olim scripsit Irenæus lib. 2. cap. 36. *neque cæcis possunt donare visum, neque surdis auditum, neque omnes demones effugare, præter eos, qui ab ipsis immittantur; si tamen hoc faciunt: neque debiles aut claudos, aut paralyticos curare; vel alia quadam parte corporis vexatos; tantum absunt, vt mortuum excitent.* Quorum similia ex Tertulliano de præscript. cap. 30. reculimus supra demonstratione 7.

Vt proinde non immerito Erasmus in diatribæ de libero arbit. hoc ipsum Luthero exprobrans scripserit: *Apostolis, quoniam excutiebant viperas, sanabant egros, excitabant mortuos, imposta manu dabant dona linguarum: ita demum creditum est, & vix creditum est illis paradoxa docentibus.* Nunc cum iuxta communem opinionem adferant paradoxotera, nullus illorum adhuc existit, qui vel equum claudens sanare potuerit. Ita Erasmus. Cæterum totam hanc demonstrationem, vna cum obiectionibus sectariorum, fustus explicauit citat. Anatom. confess. August. part. 2. demonstrat. 9. quo Lectorem breuitatis causa in hac tota materia remitto. Certe allatæ demonstrationes nō minus vanitatem sectarum huius temporis, quam veterum hæreticorum euidenter conuincunt.

